

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO II. — STEV. 33

NOVO MESTO, 18. AVGUSTA 1951

ČETRTLETNA NAROČNINA 75 DIN

IZHAJA IEDEN KO

Od tedna do tedna

V dnevi, ko na Koreji v Kesongu še vedno mešjo vročo kašo in se pogajajo o pogojih premirja, pogajanja pa se ne premaknejo z mrtve točke, je političke in navadnedržavljane mnogih ameriških in evropskih držav presenetila odkrita strategija lovskega mogočnikov, ki so po enem mesecu premišljevanja in odločevanja le objavili v svojih časopisih resolucijo ameriškega kongresa, hkrati pa seveda tudi Sovrenikovo pismo Trumanu in resolucijo Vrhovnega sveta. Medtem ko so ameriški listi že drugi dan po sprejemu objavili Sovrenikovo pismo in resolucijo Prezidija Vrhovnega sveta Sovjetske zveze, je potrebovalo vodstvo moskovskih oblastnikov kar cel mesec, da je — kakor vse kaže po hudih notranjih bojih — sklenilo pokazati sovjetskim bralcem ameriške besede in želje po miru. Ker seveda sovjetski bralci ne sme hneti samostojnega mnenja o politiki, se ameriški resoluciji takoj prikličili vna pisma in tako ponudili svojim državljanom že »svetže pečeno uradno mnenje«.

Po čem se odlikujejo sovjetska resolucija? Moskva bi rada dosegla popoln sporazum z Washingtonom, vendar mimo Organizacije združenih narodov, ki je niti resolucija niti Sovrenikovo pismo sploh ne omenjata, na drugi strani pa bi rada odtujila Veliko Britanijo in Francijo od Amerike. Za vsemi diplomatskimi akti in kanali pa se skriva osnovna, čeprav zadnje čase vedno bolj odkrita lovska želja: razbitje Organizacije združenih narodov. Sovjetska zveza je ponudila Ameriki pakt petih velesil, pri tem pa je enostavno prezrla, da je sama razdrla proti koncu že kar dolgočasne konference namestnikov zunanjih sil v Parizu, od katere pred meseci svec upravičeno ni mnogo pričakoval. Kmetijski očaki bi iz srca radi sklepali za zeleno mizo nove »münchenške palčke«, saj so z zadnjimi tipanji nedvomno pokazali, da je edino, kar spoštujejo, oboroževalni načrti zapadnih sil, ki se na Koreji pokazale, da bo vsak napadalec končal s tem, s čemer je končal Hitler — z neizogibnim porazom.

Po večdnevni razpravi je preteko soboto beograjsko okrožno sodišče obsodilo več obtožencev, ki so že pred koncem vojne delali za sovjetsko obveščevalno službo. Med obtoženci je 10 sovjetskih državljanov, ki so med drugim n. pr. izrazili željo, naj jih odpoljejo k moru koll, samo ne v Sovjetsko zvezo. Milojubni namenit moskovskih golobov miru, ki pa po potrebi tudi prav nedvedje renčijo, so bili na razpravi znova razkrinkani.

Zločin informirbovskih držav na naših mejah se nadaljujejo. Tako je v preteklem tednu romunsko obmejno vojaštvo ubilo našega grančarja Ivana Simceca. Naša vlada je poslala letos že osmo protestno noto madžarski vladi zaradi rnehnega izzivanja na mejl. V zadnjem času so se pomnožila tudi izzivanja za albanski mejl. Albansko in bolgarsko prebivalstvo še vedno v trumah zapišča svoje domove in se za cenno stvarni nevarnosti podaja preko zastraženih mej v svobodno Jugoslavijo. Pomanjkljivo pripovedujejo o grozotah in preobčutju, ki vlada v informirbovskih državah.

V Franciji so po enomesecni vladni krizi le jesavili novo vlado, v kateri pa socialisti ne sodelujejo. V italijanskem parlamentu mesedobno zmerjanje, v katerem se odlikujejo kominformovci, nikakor je more ponehati. V Perziji še vedno mčno »smrdi« po petroleju. Energično ameriško posredovanje obeta nove izgleda za mirno rešitev spora, medtem pa je že prišlo do krize v indijski kongresni franki. Prištevno k temu še protiangliško gibanje v Egiptu, nemirne dnevev Jordanu, pa bo slika vročega bližnjega vzhoda popolna.

Hmeljčički gasilci in njihov dom

V nedeljo 12. avgusta so doživeli gasilci na Hmeljčiču pri Mirni peči svoj veliki dan. Brez kakšne posebne reklame ali hvale so v zadnjih dveh letih iz svojih skromnih sredstev postavili nov gasilski dom, pričemer jim ni nihče pomagal ne s kreditne z gradbenim materialom. Tih, vendar s pravim požrtvovanjem in predano načrtu so prihajali na delo in zidatelj gradili kakor čebele.

Ze v godnjem jutru so hmeljčički gasilci v rajih nestrapno pričakovali ure, da bodo pokazali ljudem sadove svojih pridnih rok. Dopoldne se je zbrala lepa množica ljudstva od blizu in daleč, saj se je v odnjih dnevi po vseh vaseh raznesel glas, da je na Hmeljčiču nekaj novega in da se spleča pogledati. Domačini in gostje so se prepričali, da hvata ni bila preglasn Dom je lepo izdelan, ima po napako — do je premajhen... Hmeljčičani radi sodelujejo v svoji gasilski četi in se še dobro spominjajo, kako so se

Vlak ga je povozil

V nedeljo 12. avgusta se je Franc Bec iz Kamenice pri Krmelju vračal z veselice. V Trškišču je skočil z vlaka, pri tem pa je prišel pod lokomotivo, ki ga je povozila do smrti.

Več pomoči splošnemu kmetijskemu združništvu v Beli krajini

Kmalu po osvoboditvi je vrsta splošnih kmetijskih združenj, takrat imenovanih Naproz, prepleta ves črnomeljski okraj. Nekateri med njimi — kot na primer združba v Črnomlju, Metliki, Semiču in na Vinici — so se v teh letih razvile v močna združna podjetja, predvsem v dobra trgovska podjetja, ki so svojim združnikom prinesla prenekatero korist in izboljševala razvoj krajevnega gospodarstva. Pretežni del kmetijskih združenj je posloval srednje, vendar velja za mnogo združenj, da so gospodarile prej slabo kakor dobro. Uspeh združenj je bil in je še danes odvisen od sposobnosti poslovođe in znanja, ki ga kaže za delo in razvoj združenj njen upravni odbor, prav tako pa seveda tudi od skrbi, ki jo kaže celokupno članstvo združenj.

Pogled v finančne zaključke, ki so jih kmetijske združenja splošnega tipa pokazale letos konec aprila, je verna slika njihovega poslovanja. Dobiček so imele združenja Semič, Metlika, Črešnjevce (dobar odkup zelišč), Črnomelj, Vinica, Petrova vas, Radovica in Podzemelj. Izgubo so pokazale združenja v Dragatušu (navzlic nočnemu gospodarskemu zaledju), Tribučje, Adlešiči, Gradac, Stari trg, Predgrad, Preloga, Sinji vrh in še nekateri.

Kako so gledali na poslovanje združenj nekateri upravni odbori, je pokazal značilen primer v Dobljah. Upravni odbor je prišel do prepričanja, da je vseh obveznih oddaj kriva — enostavno združenja, ker je pač sklepala s kmeti pogodbe in sprejemala obvezne količine pridelkov. Na podlagi takih »ugotovitev« so menda glasno sklenili, da se združenja zapre in so to tudi naredili. Ko je bil kmalu nato precejšen del obveznih oddaj sproščen in bi jim združenja lahko zelo koristila pri vnovčevanju pridelkov in pri nabavljanju raznega blaga, pa se praskajo po glavi. Ali ne drži tudi za dobljski upravni odbor, da »je vsak sam svoje sreče kovač«, združenja pa je kovač sreče vseh združnikov?

Nov način sproščne trgovine je našel pretežni del združenj brez potrebnega kredita, kar je v prvem hipu resno zavrho dejavnost združenj. Nekaj kredita so združenja sicer pozneje dobile, vendar pa bodo morale v bodoče posvetiti vso pažnjo dobremu finančnemu poslovanju in rednemu knjigovodstvu. Nekateri združenja so se medtem že prav dobro znele in upeljale. Kmetijska združenja v Podzemlju spet pridno odkupuje zdravilna zelišča, prav tako tudi združenja na Črešnjevcu. Ta vir dohodkov — denar, ki leži v gozdnih sadelih, zeliščih, koreninah in zdravilnem listju — pa Belokranjci še vedno vse preveč zanemarjajo. Težki milijoni dinarjev

propadejo vsako leto v gozdovih in na travnikih Bele krajine, ker jih nihče ne izkoristi. Kmetijske združenja bi prav tu lahko ljudstvu še ogromno pomagale. Potrebno je še precej dobre propagande, da bo nabiranje zelišč zajelo širši krog zbiralcev.

Precej združenj v črnomeljskem okraju bi lahko trgovalo z lesom. Upravni odbor združenja na Sinjem vrhu je razmišljal, da bi prodal večjo količino lesa v inozemstvo in za prejete devize kupil avtobus, ki bi redno vozil na progi Sinji vrh-Vinica-Preloka-Adlešič-Črnomelj in nazaj. Zamisel je dobra, le izvesti jo morajo.

Letina je letos v Beli krajini precej boljša od lanske. Dogon živine na sejme je izredno velik, ponekod skoraj že tak, kakor v letih pred vojno. Domača obrt spet oživlja, apno izvažajo že vrsto let iz Bele krajine. Vino je važen pridelek črnomeljskega okraja, precej mu bodo vrgli tudi gozdovi — in če pomislimo na vse to, ali se ne ponuja blago kar samo, da bi ga kmetijske združenja odkupile, prodajale in nabavljale Beli krajini blago, ki ga dežela potrebuje? Čemu čakati in lovitiv stvar za rep, če jo lahko zgrabimo za glavo?

Pred odkupnim odsekem pri trgovskem podjetju Okrajne zveze kmetijskih združenj so zato pomembne in nadvse odgovorne naloge. Črnomelj potrebuje primerno veliko, sodobno skladišče. Zanj je bilo odobrenih že več načrtov in celo zakoličenih že več prostorov, toda skladišča še vedno ne gradijo, dasiravno je bil svojevčasno razpolago že potreben kredit, prav tako pa tudi gradivo. Ali ni dovolj volje ali pa gre za zaviranje?

Več pomoči splošnemu kmetijskemu združništvu v Beli krajini? Tak sklep naj bo pred vsemi, ki so odgovorni za razvoj gospodarstva v črnomeljskem okraju. Samo združništvo na zdravih temeljih bo prineslo Beli krajini blagostanje in nadaljnji razvoj.

Kmečke delovne zadruge oproščene vsch investicijskih dolgov

Najnovejša uredba Zvezne vlade o oprostitvi kmečkih delovnih združenj investicijskih dolgov je med našimi združniki vzbudila izredno zadovoljstvo in vsestransko odobravanje, za ukrep pa so pokazali veliko zanimanja tudi privatni kmetje. Pomoč socialistične države za nenehen razvoj kmetijstva je bila v vseh letih po osvoboditvi občutna, posebno pomembna pa je postala v zadnjem času z odločbami o načinu prodajanja združnih pridelkov na prostem tržišču in z zadnjim ukrepom o črtanju investicijskih dolgov. Kmečke delovne zadruge so z navedeno uredbo oproščene vseh dolgov in plačil, ki so jim nastali z graditvijo gospodarskih posloplj (hlevov, svinjakov, silosev, vodnjakov, napajališč, stanovanjskih združnih zgradb in pod.), z melioracijami zemljišč, z nakupom različnih strojev ter s pripravo nasadov, ki dajejo pridelek mnogo let.

Koristi od naporov, ki jih vlagajo v zemljo in zgradbe združniki, niso namenjeni samo združnikom — saj delajo za ljudsko skupnost, za nas vse. Čeprav so naše kmečke delovne zadruge najete kredite vsa zadnja leta z majhnimi izjemami redno odplačevale, jim pomeni olajšanje, ki jim ga je prinesla nova uredba, znatno razbremenitev. Zgradbe, nabavljeni stroji, izvršene melioracije in pod., vse to je okrepilo gospodarsko zmogljivost združenj, denar pa, ki bi ga morale v prihodnjih 10, 20 ali 30 letih morda še odplačevati za zgradbe in ostalo, pa bodo odslej uporabljale za nadaljnjo gospodarsko krepitev.

Ob ukrepih našega vodstva se razbijajo vse klevete, s katerimi prerokujejo ostanki reakcije našim kmečkim delovnim združenjem kratko življenje in slabe uspehe. Vrsta novih gradenj prav v zadnjem času v dolenjskih okrajih potrjuje, da se kmečke delovne zadruge zavedajo, da je le v skupnem delu možen zdrav razvoj in modernejši, s tem

pa tudi hitrejši gospodarski napredek. Samo lani so naše zadruge povečale vrednost svojih osnovnih sredstev (brez zemljišč!) po nižjih cenah za nad 237 milijonov, letos pa za okrog 135 milijonov, skupno torej za 372 milijonov dinarjev. To predstavlja ogromno obogatitev združenj lastnine, ki se vedno bolj prepleta s splošnim ljudskim premoženjem, hkrati pa daje z vedno večjo vlogo združnih skladov in združnih svetov združnikom v roke vse možnosti, da bodo upravljali svoja proizvajalna sredstva kot neposredni proizvajalci. Samo traktorjeve imajo kmečke delovne zadruge v Sloveniji že 230, od katerih so jih 96 prejele od države kot splošno ljudsko premoženje.

Oprostitve investicijskih dolgov prinaša združnikom v kmečkih delovnih združenjih nove možnosti za doseg večjih dohodkov. Zadruge se bodo zdaj, ko so se znebile skrbi za plačevanje investicijskih dolgov, v večji meri posluževale tudi kreditov, ki jim jim nudl država za gradbena dela in nabavo strojev itd. Saj so samo lani zadruge pustile neizkoriščenih kreditov za skoraj 102 milijona dinarjev, od tega za gradbena dela 65 milijonov. Vse to brez dvoma prinaša v kmečke delovne zadruge novega polleta in volje do dela. Združniki — predvsem pa njihova okolica na vasi — vidijo, da država dejansko skrbi za razvoj kmetijstva. Pomaga pa jim predvsem zato, ker skrbijo za dvigovanje kmetijske proizvodnje na višjo in naprednejšo stopnjo, s katero homo na čim lažji način dobili iz zemlje kar največ pridelkov, hkrati s tem pa odpravili izkoriščanje človeka po človeku tudi v poljedelstvu. Da je v vsem tem tesno prepleteno tudi bogatejšo kulturno življenje in dvig splošne življenjske ravni kmečkega človeka, po vseh dosedanjih uspehih združenj ni treba še posebej dokazovati.

Začel se je odkup belih žit

Te dni so začeli tudi v dolenjskih okrajih kmetijske zadruge in druge zbiralne odkupovati bela žita. V času, ko postaja naš splošni trg vsak dan bolj sproščen, je tem bolj važno, da zagotovimo osnovno preskrbo industrijskih krajev s kruhom. Le če bodo ljudje brez zemlje preskrbljeni s kruhom, se bo prosti trg nadalje in nemoteno razvijal. Količine žita, ki bodo letos odkupljene v Sloveniji, niso večje kakor lani, ko je bil odkup

zaradi suše zelo majhen. Zato moramo v načelu odklanjati izgovore, ki se pojavljajo v nekaterih krajih, češ da so obveznosti prevelike. Pridelovalcem je bila uničena oddaja v vseh primerih, ko je žito ničla toča ali druge uimeri.

Začetek odkupa se je zaradi deževnega vremena in kasnejše mlače nekoliko zakasnil. V Beli krajini so začeli odkupovati žito 1. avgusta, v novomeškem in trebanjskem okraju pa 9. avgusta. Najbolj so se prvi dan odkupa izkazali črnomeljski kmetje, ki so v enem dnevu oddali vse predpisane količine žita. V Metliki se le 17 posestnikov ni držalo razporeda, vsi drugi pa so pripeljali žito točno ob določenem času.

V okraju Trebnje se prve dni odkupa žita niso mogli pohvaliti. V redu so oddajali prvi dan odkupa žito kmetje v Čatežu in okolici. Kmetje iz vasi Repče pri Trebnjem navodil KLO niso upoštevali, nekateri večji kmetje iz tega kraja pa so pripeljali samo manjše količine; hoteli so s tem »odpraviti« odkupovalce. Da tako ne bo šlo, so se kmalu sami prepričali. Kmetje iz Lukovka so doslej oddali v vsem okraju najlepše žito.

V trebanjskem okraju morajo KLO takoj izboljšati sodelovanje z odkupnimi postajami. Zadruge imajo samo tehnično plat odkupa, vse ostalo pa je dolžnost in skrb krajevnega ljudskega odbora.

V novomeškem okraju so se pravilno lotili dela v Dol. Toplicah, kjer je član odbora ves čas sodeloval z zadruogo pri odkupovanju žita. Vse kaže, da bodo v Toplicah prvi zaključili odkup. V Smolenji vasi se je postavil z goljufijo posestnik Mihelčič iz Potovega vrha. Prišel je v zbiralnico po vreče, češ da jih doma sam nima. Dali so mu jih; Mihelčič

je nato pripeljal na videz prvovrstno žito in za tako blago tudi prejel plačilo. Kmalu pa se je pokazalo, da je v vreče nasul najslabše žito, le na vrh je dal nekaj prgišč boljše žito. Žito je moral seveda odplati domov in oddati zdravo blago, imel pa bo seveda še sitnosti in nepotrebne stroške.

V kmetijsko zadruogo v Škocjanu je doslej pripeljala najlepše žito posestnica Marija Rupar iz Goriške vasi. Žito, ki ga je namenila za oddajo, je doma lepo prebrala in oddala prvovrstno blago.

V nekaterih krajih pridelek belih žit letos res ni tak, kakršen je bil večih. Pridelek rži in pšenice se giblje v novomeškem okraju okoli 10 stotov na hektar, v trebanjskem je nekaj večji, v črnomeljskem okraju pa pridelek na splošno ni slabši. Nekaj manj je ovsa in ječmena. V višjih predelih je pridelek belih žit prav dober, žito pa je tudi kakovostno boljše od lanske letine.

Čemu moramo odklanjati neupravičene izgovore posameznih kmetovalcev, da obvez ne bodo mogli izpolniti? Že pred lansko jesensko setvijo so kmetje dobili sporočene obveznosti, koliko žita bo treba letos oddati. Med zorenjem žita je vsakdo imel dovolj prilike, da je točno in drugo škodo lahko prijavil. Vse ugotovljene primere škode so komisije medtem ocenile, obveznost pa je treba izpolniti. Za izgovori se v največ primerih skrivajo težnje, da bi se posameznik izognil obveznostim do skupnosti. Tak primer je bil n. pr. v Beli cerkvi, kjer je skušal dokazovati KLO s kmetijskim poverjenikom Makovcem vred, da »žita nje, komisija pa je ugotovila, da imajo lepi pridelek kakor v krajih, kjer se kmetje niso pri-tožili.

Kaj mislite o »Dolenjskem listu«?

»Nova oblika in vsebina Dolenjskega lista me je zelo razveselila. Zdi se mi, da list zdaj veliko bolj ustreza svojemu namenu. Čas je že, da ima Dolenjska lokalni časopis, ki nam vsem ugaja in piše o naših razmerah, težavah, dogodkih in uspehih. Tudi bralcem v moji okolici je list zelo všeč, posebno pa so pozdravili novo obliko. Ljudje tednik radi bero, toda zdi se mi, da ga še vse premalo poznajo...«

Tako nam je pred dnevi pisal naročnik G. A. iz Črnomlja in nam hkrati poslal več nasvetov, kaj naj bi Dolenjski list še prinašal. Da bi lahko ugodili željam vseh bralcev in naročnikov Dolenjskega lista, vas prosimo, da nam do 25. avgusta odgovorite na naslednja vprašanja:

1. Kako ste zadovoljni z Dolenjskim listom? Kaj vam v listu ugaja, katere so njegove slabe strani? Katere stvari v listu najprej preberete, katere pa samo preletite?
  2. O čem naj bi list še pisal?
  3. Ali ste zadovoljni z dosedanjimi podlistki? Kakšnih podlistkov si želite v bodoče?
  4. Ali pozna Dolenjski list vaša okolica, kaj pravijo o njem vaši znanci in prijatelji? Kako bi po vašem mnenju dvignili število naročnikov v vašem kraju?
- Prosimo, odgovorite na vsa vprašanja, ako pa ne morete ali ne želite odgovoriti na vsa, pa vsaj na posamezna. V odgovoru navedite tudi vaš poklic. Odgovore pošljite na naslov: Dolenjski list, Novo mesto, poštni predal 33.

Uredništvo Dolenjskega lista

Ali so divji prašiči bolj zaščiteni kot kmečka polja?

Če potuješ ponoči skozi Suho krajino mimo obrobni polj, ališiš čudne glasove: trobentanje, cinglanje z zvončiki, ropotanje in piskanje, kakor da bi se v živi svet vrnili praviljeni strahovi. Pa niso strahovi, le kmetovalci se borijo s starodavnimi sredstvi proti hudemu sovragu — divjim svinjam. Na izpostavljenih krajih so si postavili majhne utice in v njih vsako noč stražijo svoja polja. Od časa do časa tak stražar ponoči zapiska, popoče ali zabota, da z glasovi prežene divjačino. Dogodi pa se tudi, kot se oni dan stražarju v Hinjah, da utrujen zaspi, medtem pa prašiči uničujejo krompir ali žito dobrih 50 metrov stran od čuvajnice...

Škoda, ki jo na njivah in travnikih napravljajo divji prašiči, je iz leta v leto večja. Na poverjeništvu za državne nabave okrajnega ljudskega odbora Novo mesto prihajajo vsak dan prošnje za znižanje oddaje s priloženimi zapisniki o škodi, ki so jo povzročili divji prašiči. Ta škoda se giblje od 15% do 40% pridelka žita (predvsem oves in ječmena) za posamezne kmetije. Iz Krajevnega ljudskega odbora Podgrad je prišlo že sedem prijav, iz Birčne vasi štiri, iz Ajdovca deset prijav itd. Krajevni odbor Dvor poroča, da so prašiči uničili kmetu Jožetu Sadarju 250 kg krompirja, kmetu Edvardu Rajerju pa 5 arov pšenice itd. Na ekonomiji Kal so prašiči uničili 10 arov krompirja že takoj spomladi, ko je bil šele posajen. Dolga je vrsta podobnih primerov. Toda vse to je le majhen del povzročene škode; v težke stisnoco gre nepričakovana škoda in uničevanje travnikov in košenin, ki so dobesedno preorane.

Po zakonu o lovu je dolžan okrajni ljudski odbor plačati škodo po divjačini na območju lovišč posameznih lovskih družin, na območju rezervatnega lovišča pa višji državni organ. Toda že sam način ocenjevanja škode je v večini primerov napaden in gre samo za tem, da se posameznikom zniža obvezna oddaja žita, ne pa tudi za tem, da se dejanska škoda kmetu plača. Ocenitev škode v odstotkih ne daje prave slike o škodi. Sicer pa ne gre samo za ocenitev škode in kdo jo bo plačal, pač pa zato, kako bomo škodo preprečili. Kaj je bilo do danes v tem oziru storjenega in kje je vzrok, da je škoda iz leta v leto večja?

Tri osnovne pomanjkljivosti so, ki jih lahko smatramo za vzrok, da se je škodljiva divjačina po vojni tako razmnožila. Razmejitev med rezervatnimi in ostalimi lovišči je bila napravljena ne po želji in predlogih okrajne in ne v interesu kmetijstva ali splošnega gospodarstva, pač pa po želji posameznika na upravi državnih lovišč v Kočevju. V vasi Vrt pri Starem trgu ob Kolpi sta dva člana lovske družine. Dobrih 100 metrov od hiše jima divje svinje uničujejo poljske pridelke, vendar pa ne smeta s puško nad nje, ker je njuna vas s poljem vred na območju rezervatnega lovišča.

Mar za zdravnika v Ribnici res ne bo stanovanja?

Ribnica je že nekaj mesecev brez zdravnika. Prejšnji zdravnik dr. J. Oražem, ki je bil vseskozi pravi ljudski zdravnik, je zaradi težke bolezni moral pustiti službo. Na njegovo mesto bi bil moral priti drug zdravnik, ki pa ne more ostati v Ribnici, ker zanj ni stanovanja. Čudno se nam zdi, da ni mogoče dobiti stanovanja ravno za zdravnika, čeprav je bilo medtem že oddanih nekaj stanovanj. Če se nekateri v okraju izražajo, da so veseli, da ni zdravnika, ker zdaj vsaj ni toliko obolenj med delavstvom, potem res ni čudno, da vodje gospodarskih podjetij ne občutijo potrebe po krajevnem zdravniku. Ni jim mar, da hodijo ljudje iz oddaljenih krajev zdaj k zdravniku v Kočevje in celo v Ljubljano po zdravniško pomoč...

Kaj pravi k temu stanju sindikalna organizacija v Ribnici? Cemu molči Krajevni odbor OF? K.

V Hinjah gre meja med loviščem tik pod vasio in lovec domačin ne sme niti na konec svoje njive s puško, ker je to za njega že prepovedano ozemlje. Ali je zato čudnega, če Suhokranjani pravijo, da so divji prašiči bolj zaščiteni kot njihova polja. Divji prašiči imajo naravno vzorno zatočišče v rezervatnem lovišču, kjer jih nihče ne preganja. Tudi število lovskih čuvajev v rezervatnem lovišču je precejšnjo, da bi držali stalez škodljive divjačine na določeni višini. O kakem sodelovanju med upravo državnih lovišč in lovsкими družinami dosedaj ni bilo slišati.

Druga pomanjkljivost so redki in slabo organizirani pogoni. Lovske družine se premalo zanimajo za skupne, dobro pripravljene pogone, pa tudi udeležba vaščanov je vedno zelo majhna ali je pa sploh ni. Ko je organiziran pogon v določenem kraju, je dolžnost vsakega loveca in kmetovalca, da se ga udeležijo in podreja navodilom vodstva, sicer je pogon brezuspešen. Po navadi se vsak kmetovalec pri pogonu izgovarja, češ, puško mi dajte, pa bom šel. Ko pa mu v polju in v jeseni delajo prašiči škodo, pa lahko cele noči straži brez puške in odganja škodljivo divjad. Letos v juniju je bil organiziran pogon v krajevnem ljudskem odboru Birčna vas, katerega se kmetovalci kljub pozivom niso udeležili, zdaj

pa pošiljajo vsak dan zapisnike o škodi, ki jim jo povzročajo divje svinje.

Ozkost pri izdajanju dovoljenj za poseet in nošenje orožja lahko štejemo tudi še k vzrokam, da se je stalez škodljive divjadi tako razpasel. Kolikim starim lovcom so bile po vojni odvzete lovske puške iz različnih, včasih tudi malenkostnih razlogov, ki ne bi smeli biti vedno vzrok za odvzem orožja in zavrnitev prošnje za izdajitev novega orožnega lista.

Kaj naj na kraju rečemo še h kratkovidnosti okrajnega aktivista, na katerega sta se pred dnevi obrnila dva kmeta v okolici Mirne peči s prošnjo za pomoč proti divjim prašičem, pa ju je osorno zavrnil z vprašanjem, kje da sta bila med vojno. Z nadutostjo in sektaškimi odgovori kmetom ne bomo pomagali pri uničevanju divjih prašičev. Treba je dejani, predvsem pa odprtega srca za razumevanje težav, s katerimi se bori naš dolenski kmet.

Škoda, ki jo povzročajo kmetom — s tem po vsemu našemu gospodarstvu — divji prašiči, narašča. Prav bo zato, če se bodo oglašili k vprašanju, kako bi škodljivo divjad najučinkoviteje zatrli, tudi zainteresirani ljudje, postavimo kmetje, lovci, gozdni čuvaji in vsi drugi, ki jim je pri srcu uničevanje škodljivih divjih prašičev.

„Zapustila bom službo, ker nimam kje spati“...

Dve uri na novomeškem stanovanjskem uradu

»Tako res ne morem več živeti! Ves dan sem v službi, zvečer pa nimam kam položiti glave... Prislilena bom zapustiti službo in oditi domov!« je potolažila mlada tovarišica na stanovanjskem uradu. Dekle, ki je bila s sobo pri starejših zakonih v Kamniti, toda ni jo gledalo vsak dan bolj postarani, ker jim res ne utegne pomagati pri gospodinjstvu. Zaradi neprestanih očitkov prenočuje dekle pri prijateljicah ali pa kar v pisarni.

Vsa v solzah pride v urad stariša žena. Čemu ji vendar ne dodelijo druge sobe? V to, ki jo ima zdaj, ne gre in ne gre nihče več. Ker sta se s lasnicco skregali, že od aprila dalje spi na klopi v pisarni rabe. Kakor da bi se preselila v dodeljeno sobo. Težko je, če se dve ženski, vsaka na enem koncu hiše, ne moreta sporazumeti za skupno življenje pod eno streho, kaj pa šele, da bi obe uporabljali isti štedilnik. Z vzgledno mero potrpljenja jo je stanovanjski referent komaj potolažil.

»Vsak dan se ločim, ker nimam stanovanja...« je nato skozil solze povedala naslednja stranka, stariša knjižničarka. Ki je bila pred mesecem preseljena v Novo mesto, sobe pa se vedno ni. Spri pri znanosti na divtan, žena pa pričakuje v kratkem otroka...

»Kaj bom še dolgo čakal na sobo?« privihra nato v urad spet nova oseba. In tako naprej. Takl in podobni prizori se vrstijo na stanovanjskem uradu iz dneva v dan. Pristojimo jim še nekaj sto plimernih prošni, ki težijo v uradu dolge mesece, pa tudi že leta... Novinar, ki je dve uri posedel ob nesrečnem stanovanjskem referentu, bi z lahkoto napolnil bežetnico. Kako je s stanovanji v Novem mestu?

Ubolj stanovanjski referent tolaži, obljublja, polzveduje, kaznuje, predlaga, izdaja potrdila in nakazila, leta po mestu iz podstrešja na podstrešje, zapisuje dosepele prošnje in jim daje tekoče številke... Pri vsem tem mu pomaga poverjenik za komunialne zadeve in posebna stanovanjska komisija, vse skupaj pa prav malo zaleže. Stanovanjska kriza v Novem mestu je velika in nujno terja učinkovite ukrepe.

Ogledimo si nekaj številke, da nam bo silka jasnejša! Iz leta 1947 je pri Mestni stanovanjski komisiji še vedno 7 prošni nerenih. Iz leta 1948 46 prošni in iz leta 1949 103 prošni. Letos se je nabralo 230 prošni za družinska in 88 prošni za samoska stanovanja. Vojaške osebe so vložile 47 prošni prošni za družinska in 6 za samoska stanovanja. Vse te prošnje čakajo ugodne rešitve — toda kje dobiti prostora?

Za zidanje novih hiš in za obnovo stanovanjskih hiš se je v Novem mestu doslej boga malo storilo. Potrebnih bo še mnogo novih stanovanjskih zgradb, da bodo vsaj najnujnejše prošnje rešene. Prenekatero stanovanje pa bi ljudje že lahko dobili, če bi se razne pisarne in poslovni prostori izselili iz zasedenih stanovanj! Počujmo nekaj primerov: podjetje »Cezrde« ima šest stanovanjskih prostorov za pisarne; Mestni odbor OF je v dveh stanovanjskih sobah; OZKZ je v stanovanju; »Oskrbas« ali »Servis« prav tako. Gozdno gospodarstvo ima dve popolni stanovanji. Uprava mestnih podjetij in šivalnica perila dve veliki stanovanji; podjetje Remont. Uprava gosp. podjetij, knjižnovski center in morda še kdo drugi imajo vse stanovanjske prostore pri Končiču. Okrajni odbor vojskih invalidov, SAP, Odkupno podjetje in tako naprej in

naprej — najmanj 50 do 60 stanovanjskih prostorov se v mestu uporabljajo za poslovne prostore. Prenekatero pisarno bi bilo treba utesniti, mnoge ustanove in podjetja pa bi se za zdravniške morale zaradi zaniatosti, da bi pisarne preselila v lastne prostore. Da jih ni? Zgraditi jih je treba in mestu vriniti njegov stanovanjski fond! Da živi danes v Novem mestu nekaj tisoč ljudi več kakor pred vojno, pač ni treba posebej dokazovati...

Novomeška podjetja so vse premalo mislila na gradnjo novih stavb bodisi za stanovanja ali za poslovne prostore. Zanimivo, za stanovanjsko komisijo pa zelo poučno je n. pr. dejstvo, da je navzile precejšnji decentralizaciji državne uprave mestni stanovanjski fond dobil vrtenih le kakšnih 15 do 20 prostorov, v katerih so bile pred mesecem pisarne. Prav v tem grmu pa tiči rešitev za prenekatero prošnjo, ki zamača čaka rešitve.

Večjo delavnost mestne stanovanjske komisije ovirajo včasih nesporazumi med poverjenstvom za komunialne zadeve pri MLO in članj komisije, ki bi radi hitro in življenjsko reševali zadeve, pa še zadevajo na razne ovire. Preveč se vmešava v delo stanovanjskega urada tudi višja stanovanjska komisija pri okrajnem ljudskem odboru, kar včasih povzroča nesporazume med stanovanjsko komisijo, ki upravlja čisto obnovenem varstvu ovirana. — Uredništvo »Dolenskega lista«, ki se v novinarjem Radia Ljubljane vred in v svojo upravo (skupaj 6 ljudi) stiska v eni sami sobi, je pred mesecem zaprosilo za zamenjavo pisarne z uradom, ki ima zaposlene samo tri ljudi. Če bi se v uradu našlo več prostora, bi v enem mesecu je mestna stanovanjska komisija prošnja oddala okrajni stanovanjski komisiji, ki jo je seveda hitro rešila. »da prošni ni mogoče ustreči, ker so dotični prostori namenjeni že za druge namene«. S takim, lahko bi rekli papirnatim, birokratskim

Požarna varnost in dimnikarska služba

Marsikdo misli, da je dimnikarska služba samo zaradi tega, da dimnikar ometa, ker si kdo drugi ni bil razdal rok. Dimnikarstvo je obrt, za katero je treba biti strokovno izučen. Dolžnost dimnikarja ni samo ometanje in čiščenje kurilnih naprav; njegova dolžnost je tudi, da strokovno ugotavlja, če so dimovodne cevi pravilno uredjene. Marsikateri požar je nastal prav zaradi tega, ker se na napačno in nepravilno je ozezi zaradi njih upepelil še dosti gospodarskih poslopij, ustanov in podjetij. Dimnikarska služba je vezana neposredno na splošno požarno varnost, zato tega dela ne more opravljati vsaka oseba. Da se prepreči nepotrebno uničevanje našega imetja, je dimnikarska služba uzakonjena, s tem pa je dano tudi jamstvo za uspešno opravljanje požarne varnosti. Po uredbi je določeno, da morajo dimnikarji v predpisanim roku obvezno ometati dimnike in kurilne naprave v določenem okoliku. Kurilnik (lastnik, organ upravljanja, najemnik ali upravitelj) zgradbe oziroma prostora mora dopustiti dimnikarju ometanje dimnih odvodov in kurilnih naprav in mu ometanje plačati po tarifi, ki jo predpiše okrajni ljudski odbor po navodilu Sveta za komunialne zadeve LRS. Dimnikar je dolžan opozoriti vse tiste,

Bosansko silve v Nemčiji. Koraj, ena največjih združnih vasi v Bosni med Tuzlo in Bjeljino, je pred kratkim poslal prva dva vagona svežih silv v Nemčijo. Kupili in pojedli so jih prebivalci Münchena. Zadruga bo letos izvozila 100 vagonov presnih in 30 vagonov suhih silv. Za izkupiček bodo združniki v tujini kupili kamione in več poljedelskih strojev.

V Vukovaru so živila vedno cenejša. Oveji sir prodajajo v zadnjih dneh v Vukovaru že po 150 din, polnomasten kravji sir pa po 50 din za kg. Sladkor je v Vukovaru za 100 din cenejši kakor v Osijeku. Krompir imajo po 15, droben krompir pa celo po 5 din kg.

Človeška mesa mu — manjka... Neka angleška ekspedicija je našla na Cookovih otokih pri Novi Zelandiji starca, ki naj bi bil star 200 let. Mož se namreč spominja raznih ekspedicij v njegove kraje, posebno dobro pa ve za dogodke, ki so se zgodili pred 100 leti. Mož se je ekspediciji pritoževal, da mu v zadnjem času — peša spomin zato, ker ne je več človeškega mesa.

Prešernova in Cankarjeva rojstna hiša sta postali slovenska kulturna spomenika. Z odločbo vlade LRS sta postala rojstna domova Prešerna in Cankarjeva deležna posebne zaščite.

Štirje stoletniki žive v Sloplju. Večkrat se sestanejo in pogovarjajo o časih, ko so morali tlačiti turškim begom, katerim so pustili svoje najbližje moči.

Obiranje hmelja v Savinjski dolini se bliža. Kmetje bodo plačevali obiral-kam in obiralcem po 25 dinarjev za škat nabranega hmelja, polg tega pa jim bodo dali tudi hrano. Kdr ima čas, lahko lepo zasluži pri hmeljajih Savinjske doline.

Dve milijardi 378 milijonov ljudi je danes na svetu. Na začetku aše civilizacije je živel na zemlji le približno 20 milijonov ljudi. — Med najbolj razširjenimi evropskimi jeziki je angleški jezik, ki ga govori 170 milijonov ljuc na svetu. Drugi najbolj razširjen jezik — ruski, ki ga obvlada 100 milijonov, 90 milijonov govori nemški, 85 milijonov španki, 60 milijonov francoški, 48 milijonov italijanski in 40 milijonov portugalski jezik.

Križatija nas zanima

Več naših naročnikov se je obrnilo na uredništvo z vprašanjem, čemune napreduje obnovitvena dela na starodavni Križatiji. Bralci nam navajajo članka, ki sta bila objavljena v Dolenskem listu lani 16. septembra in 7. oktobra ter pravijo, da je te minil april, v katerem bi bila morala biti prirejena v čimoljenci Križatiji razstava 10. obletnice ustanovitve OF. Učiteljice v Novem mestu nujno potrebuje z novim šolskim letom nekaj novih razredov, prav tako osnovna šola in ekonomska srednja šola, ljudska knjižnica pa navzlic vsej stiski sprostori s svojimi 30.000 knjigami le ne more na cesto.

Želje naših naročnikov in brcev nastavljam na Svet za kulturo in sprostvo pri MLO Novo mesto in ga prošimo za javen odgovor kakšne načrte in MLO s Križatijo in čemu so vsa delavstva. Uredništvo.

1500 OTROKOM JE POMAGALA NA SVET

Na sindikalnem sestanku babic novomeškega okraja je ena izmed njih prosila za upokožitve, češ da je že prestara za službo.

»Kaj, upokojiti, danes ko nas je zaenkrat še premalo, potrebe po babicah so pa velike? Tudi jaz sem že stara, vendar se pri vsaki mladi mamici sama pomladim in na upokojitev trenutno še ne mislim.«

Tako je tovarišici odgovorila 68 letna Ana Pavlinova, najstarejša babica, ki dela v Skočjanu.

41 let že opravlja Pavlinova mama svojo službo vestno in požrvalno. Pri ljudih je zelo priljubljena, vsi jo imajo radi, saj jim kot izkušena žena vedno in povsod rada pomaga z nasveti. Marem ne pomaga samo pri porodih, temveč že pred tem. Kasneje jim pomaga z nasveti pri negi dojenčkov, ki jih v lažjih

primerih tdi sama zdravi. Podrčje njegovega dela e precej obširno; že sam Skočjan je cel velik, zraven tega pa so v njenem dlokorju še vse okolice vasi, ki so raztresene po hribih in plinah. Čeprav je že v letih in bolehna, vendar

Pavlinova mama nikdar ne odpavi nobenega dloveka, ki pride po pomoč porodnici, čeprav v grdem vremeni ali v temni noči. Za svoja leta je še cel dobro ohranjena — menda jo mlada mamice res pomlajajo — saj še vedno lere in piše brez otal.

Ana Pavlinova je bila rojena leta 1883 v Srednji vasi pri Kranju. Jo končati šoli se je nekaj časa učila za šiviljo, leta 1903 pa se je poročila. Z možem mizarjem in dvema otrokoma je žvela v siromištu, zato se je leta 1905, ko je bil razpisana lečaj za babilško šop, vpisala tudi ona. Končala jo je z dlitnim uspehom in dobila babilško diplomu. Od leta 1910 do 1913 je delala kot zasebna babica, nato pa je bila nameščena v državno službo. Zasluzek sicer ni bil velik, vendar se je družina z njeno pomočjo laže preživljala. Med narodnoosvobodilno borbo je Pavlinova mama v svojih močeh pomagala partizanom zbirati sanitarni materialom. Osvobodilec je razdelila z iskrenim veseljem. Ljudska oblast jo je ponovno namestila za babico v Skočjanu in ji za njeno leto priznala tudi poštno plačilo.

Z radostjo gleda Ana Pavlinova razvoj mladine, opazuje rast otrok ki jim je pomagala na svet, danes pa ipet pomaga na svet že njihovim otrokom. M. V.

FRANCEK SAJE:

Kako so dolenski faroči ustanovljali svojo belo vojsko

(Odlomek iz knjige Belogardizem)

Ob ustanovitvi tega foruma je kanonik Kek-Branko postal kaplanu Nandetu Babniku naslednje pismo:

»Dragi g. Nande! G. Jordan je prišel večeraj iz Ljubljane in danes ob 10. uri je bil pri meni sestaneč, na katerem smo se pogovorili o porazdelitvi dela in sestavili forum, katerega predsednik je g. Jordan. Vas smo postavili za načelnika propagande... V Vaš resor spada vsa propaganda in organizacija vsa vraga našega pokreta. Vsak četrtek ob 10. uri dopolne bo pri meni sestaneč...«

Upam, da boste to delo radi prevzeli v korist našega katoliškega pokreta in v blagor naroda...«⁴³

Kaplan Nande Babnik se je rodil 27. aprila 1913 v Zg. Šiški v Ljubljani. V ljubljansko bogoslovje je vstopil 1934. leta, nastel s fanatičnim redom Katoliške akcije, bil 3. decembra 1939 posvečen v mašnika in postal ljubljencec ter osebni prijatelj škofa dr. Gregorija Rožmana. Ker je bil jetičen, se je nekaj časa zdravil v Topolšičih, od koder je maja 1941. leta pred Nemci pribežal v Novo mesto in se zatekel k svojima teta-ma Alfonzi Babnik, stanujoči v Bergmanovi hiši na Glavnem trgu, in k s. Mariji Stanislavi Babnik, provincialni

prednici ubogih šolskih sester de Notre dame v Šmihelu pri Novem mestu. Tu je kot ognjevit apostol Katoliške akcije in somišljenik kaplana Glavača razvil svoje pogubno belogardistično delovanje.⁴⁴ Njegovo podobo dopolnimo še z oznako, ki jo je napisal novomeški prost Karel Čerin:

»Ime, ki se zadnje čase veliko imenuje, je Babnik. Kdo je to? Lahko rečem, da je malo duhovnikov, ki bi ga tako poznali, kakor jaz. Bil sem njegov novomašni pridigar. Ni star. Imel je novo mašo leta 1939. Ima zveze z najboljšimi znanimi duhovniki iz škočije. Poleg škofa in mene ga poznajo tudi prior in komtur Valerijan Učak. Da, imenoval sem ga celo za škofovega prijatelja. Svoj čas je spremljal škofa po birmah in vizitacijah po dekaniji Žužemberk, z njim pa je bil svoj čas (novembra 1942 — op. S. F.) v Rimu na avdienci pri papežu Piju XII. itd. Res je nekoliko bolehen... res pa je, da ne pozna polovičarstva...«⁴⁵

Razumljivo je, da je kaplan Babnik z veseljem sprejel Kekovo sporočilo, da so mu zaupali najvažnejše in najodgovornejše mesto v vodstvu bele zarote za

⁴³ Okrožno sodišče v Novem mestu. Ko 47/45.
⁴⁴ Cerinovo pismo podpolkovniku Dezmanu komandantu III. bojne skupine slovenskih domobrancev v Novem mestu, okrožno sodišče v N. m. Ko 287/47/147.

7

Dolenski in Belo krajino. »Sedaj je začel Babnik takoj zbirati dekleta iz Katoliške akcije, jih povabil za raznašanje časopisov kakor tudi za obveščevalno delo.« je povedal krojač Franc Pelko iz Novega mesta in nadaljeval: »Predvsem so bile Habjan, Grile, Pelko Jožica, moja sestra... Priprave za četniško skupino je v glavnem vodil Debeljak... Tudi meni je bilo naročeno, naj pripravim obleko in perilo za nekaj ljudi. Dobil sem kos sivega blaga in takoj naredil obleko... Kar nenadoma pa je imel glavno besedo Babnik, ker je tako navodilo prišlo iz Ljubljane. Začel je neumorno delati, zbirati različni material, orožje in druge potrebščine ter vse plačal. To je bil znak, da je od nekje dobil denar, ker ga drugače v Novem mestu pri družtvih in organizacijah ni bilo. Saj je značilno, da si je dal zase delati uniforme iz finega kamgarana, ker je mislil, da bo postal komandant četniških odredov.«⁴⁶

Komandant snujočih se četniških jeder v Suhli krajini, na Prismskem in pod Gorjanci je v resnici bil bivši mornariški kapetan Janko Debeljak, zastopnik Mihalovičevega pooblaščenca majorja Karla Novaka. Kaplan Nande Babnik pa je bil njegov namestnik, ki je kapetanu Debeljaku pri izdajalskem delu pomagal s podporo skoro vseh dolenskih farovcev!

Janko Debeljak je bil star pustolovec. V stari jugoslovanski vojni mornarici je bil aktiven oficir, ko se je pa zapletel v poneverbe nekega bencina, so ga obsodili, pomiloslili in odpustili iz mornarice. Naselil se je v Krškem, vodil Sokola in upravljal kino podjetje. Po

⁴⁵ Zaslisanje Franca Pelkote, arhiv jav. tož. LRS.

nemški zasedbi je z družino utekel v Ljubljano. V jeseni 1941. leta se je klatil po Dolenski, se izdal za vojaškega odposlanca Osvobodilne fronte, poizvedoval za partizanskim orožjem in se na vsak način skušal vrniti v novomeški okrožni odbor Osvobodilne fronte.⁴⁷ Ko mu ta razbijaška igra ni uspela, je po smernicah majorja Novaka zahajal v Novem mestu le h kanoniku Keku in dr. Benedičiču, obiskoval nekatere novomeške liberalce ter jih povezoval v mihalovičevske mreže.

V začetku maja 1942 se je Debeljak dokončno naselil v Novem mestu, belogardistično-mihalovičevski štab pa si je s kaplanom Babnikom uredil v samostanu ubogih šolskih sester de Notre dame v Šmihelu, ker sta hotela, da bi izdajalska zarota bila čim bolj zakrita pred ljudmi. V ta namen je kaplan Babnik za svojo teto in samostansko prednico s. M. Stanislavo Babnik napisal izredno zanimivo prisego, po kateri je samostanska prednica tudi prisegla.

»Prisega premišljena in prostovoljno po treznem preudarku pri vsemočnem Bogu, pri svoji časti, pri časti slovenskega naroda,

da bom brezpogojno ubogala vodstvo Mihalovičevega oddelka v Sloveniji,

da bom v vseh zadevah, ki se tičejo narodnega osvobodilnega gibanja in borbe proti komunistom in vsem drugim narodnim sovražnikom, brezpogojno pokorna Babniku Nandetu oz. duhovniku, ki bi za njim prevzel narodno-obrambno borbo v Šmihelu,

da bom držala v tičnosti vsa imena vodstva in vseh, ki sodelujejo,

da bom brezpogojno držala v ajnosti vse, kar vem o delovanju našega vodstva, vseh in vsakega posameznega sodelavca,

da bom brezpogojno držala v ajnosti do vseh, tudi do sester, ki si zapri-sežene, vse zaupane mi nalogem vse kar sem vedela o narodnoosvobodilnem gibanju pred prisego in kar bom vedela po prisegi.

S. prednica prisegam poleg tega še, da ne bom silita ali kako drugače napeljevala zaprisežene sestre, rti radi redovne pokorščine niti pod kak drugo pretvezo, da naj mi izdajo aupane tajnosti.

Tako mi Bog pomagaj! Zavedam se posledic, ki me loletijo zaradi prelomite prisige po bilih in svetih postavah.«⁴⁸

Čeprav je prednica s Stanislavo Babnik s svojo prisego kaplanu Babniku obljubila tudi samostansko goslojubje belemu štabu, ji nesheti obiski Babnikove sodelavce in kurirje niso bili posebno všeč, ker so preveč motili samostanski mir. To je opisala tudi ljubljanskemu škofu d. Rožmanu in ga prošila, naj se kaplan Babnik s svojimi štabom umakne drugam. O škofovem odgovoru je Šmihelska prednica s. Stanislava izjavila:

»Nato sem dobila od škofa Rožmana pismo, ki sem ga pa unčila, v katerem je bilo napisano, da mora vsak žrtvovati nekaj za domovino. In temu odloku škofa sem se morala pokoriti.«⁴⁹

⁴⁶ S šmihlom nisan original v arhivu kaplana Babnika.
⁴⁷ Okrožno sodišče v Novem mestu. Ko 47/45 str. 11.

Ljudskoprosvetne organizacije trebanjskega okraja stoje pred obsežnimi naloga

Po II. kongresu Ljudske prosvete Slovenije se je delo v kulturno-prosvetnih organizacijah trebanjskega okraja nekoliko izboljšalo. Kdor pobliže ve, da se Okrajni odbor Ljudske prosvete bori z najrazličnejšimi težavami. Največji problemi so: pomanjkanje prostorov, premala zavedenost članstva v društvih in šibka pomoč, ki bi jo morala prejemati društva od množičnih organizacij.

noprosvetne dejavnosti v okraju sploh. Sindikalno kulturno-umetniško društvo Krmelj bo s prihranki, ki jih je dobilo z igrami, predvsem na s prostovoljnimi prispevki in s prostovoljnimi delom, postavilo moderno dvorano z odrom, ki bo odgovarjala tudi zahtevnejšim odskrim uprizaritvam.

Izmed vseh pevskih zborov imajo najlepše uspehe svetokriški, ki ga vodi tov. Volkarjeva, mirnski, ki ga vodi tov. Celarjeva, in Darkotov kvintet iz St. Lovrenca. Stevilo pevskih zborov ni zadovoljivo. Verjetno je vzrok v tem, da manjka dobrih pevovodij. Nujno bo treba organizirati nekaj tečajev, v katerih bi si tovarishi, ki imajo veselje in sposobnost, izpopolnili svoje znanje.

Godba na pihala je v okraju pravzaprav samo v Trebnju, ki pa ne more napredovati, ker kljub prizadevanju ne more dobiti dirigenta.

Izmed tamburaških zborov je najdelavnejši zbor na Mirni. Če bi kupili dovolj instrumentov, bi lahko vključili v zbor poleg poživovalnih starejših tovarishi še mlajšine, ki imajo veliko veselje do te vrste glasbe. Če bo dirigent zboru predelal s člani tamburaškega zbora še notno tvorilo, pričakuemo od zbora prav lep napredek.

Najboljši orkester v okraju je v Mokronogu, ki ga vodi odlični dirigent in izvrstni pianist zdravnik dr. Feme.

Na vseh proslavah v Trebnju se je izkazala sekcija za ljudske plesne studijskega kulturno-umetniškega društva »Josip

Jurčič». Sekcija z uspehom vodi tovarišica Matičičeva. Zal pa je sekcija za ljudske ples v okraju zelo malo.

Prvi uspehi so bili doseženi tudi v delu ljudskih univerz. Razni strokovnjaki so o zanimivih vprašanih predavali v raznih krajih. Največ uspeha je imel tov. Ing. Brovč, ki je s strokovnimi, toda zelo razumljivimi predavanji pridobil vedno večji krog poslušalcev.

Vse premalo pa je bilo skrbi za pionirsko organizacijo in posamezne interesne skupine. Medtem ko so šahovski, recitacijske, športne in pevške sekcije delale že dokaj načrtno — največ s pomočjo učiteljstva — so bile skoraj povsod zapostavljene igralске plesne in lutkarske skupine. Organizator lutkarstva v okraju je tov. Mirko Prijatelj. Bil je na tečaju in bo prenesel pobude za lutkarstvo tudi na ostala društva. Stremeli bomo morali za tem, da bomo vse skupine, kot n. pr. igralске, lutkarske, pevške itd., vključili v kulturno-umetniške odseke, v katerih si bodo društva vzajajala naraščaj.

Pred organizacijami Ljudske prosvete v trebanjskem okraju so letos pomembne naloge. Nanje se je treba pripraviti že zdaj, da nas bosta našla jenski in zimski čas sredi leta, ki bo posvečeno vzgledni in pouku našega ljudstva. Marsikje bo treba še zaorati ledino na kulturno-prosvetnem polju; tu: trdo bo šlo, vendar bomo z dobro voljo in odločnostjo lahko premagali vse težave. Kulturno-prosvetno delo naj zajame v letu 1951-52 široko množico prebivalstva v okraju Trebnje. Mira Skarja.

KAJ BOMO GLEDALI V KINU

Ples na vodi. Poroka v vodi, ljubezen v vodi, ples na vodi, skratka — veliko vode, jazz, komičnih scen, pa pevec Lina Romay, Helen Forrest in Carlos Raimers, spremljava odličnih orkestror in znanega umetnika-trumpetista Harryja Jamesa, ki temu pa lepe barve in še lepša ameriška dekleta, taka je prav na kratko vzeta vsebina filma, ki ga bomo gledali te dni v novomeškem kinu. Kdor bi v reviji — tako se reč imenuje — »Ples na vodi« iskal vsebine, je seveda ne bo našel. Zadevščina je zgrajena na vodi, ves »film je iz vode, kakor je zapisal nek kritik. Edini namen tega filma je zabava, reklama in hkrati opravičilo za balnete, pevске, varijetske in druge točke, ki se v revijah vrste. Čeprav imamo Jugoslavo drugi drugo mnenje od Amerikancev o zahodnih »revijah«, pa hkrati dobro vemo, da so taki filmi samo naša usesom in očem ljudi, ki so vsega siti. V Ameriki so revije doživle največji uspeh in vzpon.

Warner Bros, glavni vlogi pa igrata John Garfield in Edward G. Robinson, se nam bo odkril košček sveta, ki ga je rad opisoval Jack London. Kapitan Larsen je osrednja postava v filmu in romanu, ki nazorno kaže surovo življenje na morju v letih, ko so ga obvladovali še jadrnice. Ladja »Duh« lovi tjujnje, slovi pa po tem, da na njej ni dobro služiti zaradi krutega kapitana. Policija preganja mladega fanta in dekle, ki se zatečeta na ladjo, naključje pa vrže na krov tudi nekega pisatelja. Sredi morja postane vsem trem jasno, da so v oblasti »moža z železno pestjo«. Nemirno, pustolovsko življenje robah pomorščakov je prepleteno z nasiljem, v katerem se trije ljudje, tuji na ladji, ne znajdejo. Film nazorno slika razmere, kakršne je opisal Jack London, pokaže pa tudi konec ladje, ki se s kapitanom in pisateljem pogrezne v globine morja.

Revijo je režiral George Sidney, igrajo pa Red Skelton, Esther Williams, Basil Rathbone in Jean Porter z velikim številom drugih lepotic in ostalih zvezd s filmskega neba. — V Novem mestu bo film do 23. avgusta.

Morski volk. V izdihnel ameriškem filmu, ki ga je izdelala znana družba

Prispevki k zgodovini Dolenjske

Otmär Skale star.

NOVO MESTO PRED DESETLETJI

(Nadaljevanje)

Zdravniki: okr. zdravnik Ipavic, 1885, Dr. Martin Razpet, 1885. Dr. Ivan Vavpotič, okr. zdravnik, 1888. Bervar, okrajni zdravnik, 1888, Dr. Peter Defranceschi, primarij, 1898, Dr. Strašek, primarij, 1909. Dr. Buh, primarij 1911, Dr. Božidar Küsel, 1913, Dr. Pavlič, 1915, Dr. Choleva, 1915.

Zivnozdravniki: Hejbal, nemški Čeh, 1884, Otmär Skale, 1884.

Lekarne: Bergman, 1885. Fr. Haika, 1886, Dom. Rizzoli, 1888, Drago Andrijačič, 1900.

Odvetniki: Dr. K. Slanc, 1885, J. Jagodič, sod. sv., 1885, Dr. Josip Rozina, umr. 1889, Dr. Jak. Schegula, 1890, Dr. Janžič Skedl, umr. 1891, Dr. Vlad. Žitek, 1896, Dr. Globenič, 1909, Dr. Ign. Malnerič, 1914, Dr. Ivo Česnik, 1919.

Gasilsko društvo: Gustav Luser, 1885, J. Gustin, 1904, Preželj, 1924.

Zobozdravniško prakso so izvrševali dentisti iz Ljubljane, ki so vsako leto pristihi za nekaj dni v Novo mesto, in sicer: A. Paichel 1887, Dr. A. Praunsais 1904, O. Seydl, 1906.

V mestu je obstajala tudi »Zadruga čevljarjev«. Občni zbor je bil leta 1919.

Trgovci: Adolf Pauser (sedaj Koncilijska, tik Rotovža), 1885 — specerija. Anton Kalčič (sedaj mesnica Dolene), 1885, specerija. Adolf Gustin, na Glavnem trgu, specerija. Leopold Kopač, specerija. Tone Virant, Glavni trg, hiša J. Kobeta, manu faktura, 1885. Karel Durini, Glavni trg — specerija. J. N. Surz, Glavni trg (Smalčeva hiša), specerija — 1885. Anton Jare, Glavni trg, 1885. Jože Medved. Anton Kastelic, suha roba, umr. 1903. Demeter Stefanovič, Ljubljanska cesta, Franc Kastelic, umr. 1896. Franc Božič, Glavni trg (hiša Julij Kobe), umr. 1917. Josip Ogoreutz, Glavni trg, manufaktura, umr. 1894. Strauss, Glavni trg (Pausarjeva hiša), železnina, 1885. Val. in Alfonz Oblik, Glavni trg, specerija — 1885. Fr. Perko, Glavni trg, 1890. Tandler, Glavni trg knjižjar, 1885. Franc Seidl, Glavni trg, steklarna, 1885. Pilpah Marija, Glavni trg, Franc Kenda, Glavni trg, umr. 1917. Ivan

Krajec, Ljubljanska cesta, tiskarna in trgovina s papirjem, 1885. Ana Muhvič, Ljubljanska cesta (Bata), mešana trgovina. Franc Kastelic, Kandija, 1900. Gustav Forgzars, urar in zlatar, 1900. Franc Goleš, urar.

Novo opekarino na Smoletovem svetu pri Zabji vasi zidajo A. Hočvar, I. Ogoreutz in R. Smola leta 1906. Polom te opekarne v marcu 1911.

Novo mesto je imelo takrat tudi svoje strelšice pod vojašnico oz. sedanjim okrožnim sodiščem nad Krko. Bilo je deloma zidano, deloma leseno poslopje, iz katerega so streljali čez Krko na desni breg, kjer so bile tarče. Obiskovali so jo posebno častniki vojske posadke.

V mestu so bila tudi tri kopalista na Krki. Prvo je bilo pod strelščico, drugo na dolnjem koncu Loke nasproti moške bolnišnice. Ob plitvi vodi se še zdaj vidi nekaj brunov, tretje pa je stalo na gorjem koncu Loke pred železniškim mostom. Bilo je največje z mnogimi kabinami in z oddelkom za moške, ženske in otroke.

Da bi se znebili vsakdanjih skrbi in se razvedrili, so vsačani ob nedeljah in praznikih radi obiskovali dobre gostilne v bližini mesta, pa tudi oddaljenejša kakor Štemburjevo v Kandiji, Drenikovo — Cefidel — v Bršljunu, Matkovo v Gotni vasi, Bojančevo v St. Petru, Šmarjske toplice z gostilnami Zorko, Hasl, Majzeljevo gostilno v Beli cerkvi, gostilno na »Ušivcu« pri Birčni vasi in pod.

Priljubljena izletniška točka je bila Trška gora z vinogradi in zidanici, v katerih se je točila zlahka kapljica; le pot domov je bila več in manj nerodna. Posebno živahno je bilo na Trški gori vsako leto 8. septembra.

Pobožni meščani so radi hodili na »božja pota«, da so se znebili svojih grehov, predvsem pa seveda zaradi kratkočasnja. Obiskovali so cerkev sv. Ane pri Grabnu, posebno pa sv. Roka v avgustu (pri Pogancah), kjer je skrbela kréma pod vejico v hosti za telesni blagor romarjev.

Trgovska šola za Dolenjsko

od prodajnega kadra take sposobnosti, spretosti in razgledanosti, kot je to potrebno za kader v pravi socialistični trgovini. Večji del operativnega kadra je bil takrat izolan v nekajmesečnih tečajih, kar je delno zadostilo takratnim potrebam.

Sprostitve trgovine v prosto kupoprodajno podjetje pa zahteva od trgovskega upravnega in operativnega kadra vse močnejšo kvalifikacijo, temelječa znanja tehniške trgovine. To pa temelji predvsem na znanju naše celokupne ekonomike, finančne neza sistema in družbenega razvoja. Zvezi naši bivši distributivni trgovini ni bilo načrtno pri spremanju novega operativnega kadra; sprejemali se ga je ne glede na šolsko predložbo in na druge kvalifikacije, češ šol biti tečaj izločati prodajni in nakupni kader. Dnevno časopise je nato stalno prinašalo širše in nespodobnosti in nekulturnosti trgovanja.

Zvezi naši bivši distributivni trgovini ni bilo načrtno pri spremanju novega operativnega kadra; sprejemali se ga je ne glede na šolsko predložbo in na druge kvalifikacije, češ šol biti tečaj izločati prodajni in nakupni kader. Dnevno časopise je nato stalno prinašalo širše in nespodobnosti in nekulturnosti trgovanja. Zvezi naši bivši distributivni trgovini ni bilo načrtno pri spremanju novega operativnega kadra; sprejemali se ga je ne glede na šolsko predložbo in na druge kvalifikacije, češ šol biti tečaj izločati prodajni in nakupni kader. Dnevno časopise je nato stalno prinašalo širše in nespodobnosti in nekulturnosti trgovanja.

2. Učna doba za operativni kader bo trajala tri leta, tako da bo vsako leto učence pet mesecev v šoli, šest mesecev pa na praktičnem delu. Po končanem triletnem šolanju pa bodo lahko pristopili v IV. letnik Ekonomskih srednjih šol. Šola ima sedaj značaj nepopolne srednje strokovne šole.

3. Valenci ne bodo več v delovnem razmerju s podjetjem in bodo zgolj učenci; ne bodo tedaj obremenjevali fonda plačil podjetja, temveč se bodo stroški za vzdrževanje učencev kriili iz fonda za kader. To pomeni veliko razbremenitev za podjetja in boljše plačilo, t. j. višji spremenljivi del plače za kader v trgovini.

4. Učne pogodbe bodo odpadle. Učence bo sprejel odbor in jih po šolanju, dogovorno s podjetjem, razvrstil na prakso. Med šolanjem bo imel učence pravico do vzdrževalne in internatne menzi in šoli; brez plačila bo prejel šolske potrebščine in tudi določeni znesek za kulturne potrebe. Za številični sprejem je bil narejen perspektivni načrt, tako da bo vsako leto na novo sprejetih 3,5 odstotka od števila zaposlenega operativnega kadra.

Povsem zneseno bi bilo tedaj istovestje trgovskega sodelovanja v bivši Jugoslaviji s sedanjim operativcem v trgovini, kajti bivši trgovski sodelnik je poznal le tehniško prodajo in le bil trgovcu in orodje za ustvaritev dobička, sedanji operativci pa je gospodar v podjetju in mora biti široko razgledan gospodarstvenik.

Učenci in učence, ki imajo veselje do trgovskega poklica, lahko že sedaj vlagajo prošnje za sprejem na naslov: Odbor za strokovno šolstvo pri šoli za učence v trgovini. Novo mesto, poštni predal 26. Osebnostne informacije na lahko dobijo dnevno na šoli. Za šolo, ki se bo najbrž imenovala trgovska šola, so se izdelali učni načrti. Šola se bo pridružila letu preselila v lastno stavbo, ki bo namodorneje opremljena. Internat bo imel zmogljivost za 140 dijakov, moderne učilnice in kopalnice. V vsaki sobi bodo stanovali le štirje dijaki. Obednica bo imela zmogljivost za 120 obrokov hkrati; načrt je že izdelal ing. arb. Hus Sredstva za gradnjo so zagotovljena. Z gradbenim podjetjem Planir je še sklenjena pogodba, tako da bo trinadstropna stavba že letos pod streho. K. M.

Pred 400-letnico slovenske knjige

Svet za prosveto in kulturo pri MLO Novo mesto in SKUD »Dušan Jerbec« sta objavila program za proslavo 400-letnice slovenske knjige. Recitacijski večer, koncert orkestra in »Ta veseli dan ali Maček se ženi«, to je vse, kar bomo imeli v času tako pomembnega jubileja v slovenski kulturi. Knjižne razslave ne moremo šteti za mestno prireditve, ker bo okrajnega pomena kakor je okrajnega pomena tudi študijska knjižnica.

bi si uredila prepotrebno čitalnico. Iz leta v leto, od ene do druge proslave si zadajajo najrazličnejša društva in organizacije nalogo, da bodo uredile knjižnico in čitalnico, vendar pa ni od vseh teh zadolžitev in obljub ničesar. Velikokrat je bilo že govora o razširitvi knjižnice v vseh prostorih prišlija Prosvetnega doma, vendar pa še danes v skrajnem desnem lokalno domuje pralnica in čitalnica umazanega perila. Menim, da bi bilo prav, da bi se vsaj za to proslavo uredila knjižnica in v njej čitalnica, tako da bi se vsi lokali Prosvetnega doma povežali, v njih pa uredila knjižnica in čitalnica. S tem bi zelo lepo in pomembno proslavili 400-letnico naše knjige.

pa tudi plošča ali celo kaj več slovenskemu pripovedniku Janezu Trdini. Končno bi bilo treba vzeti v premislek tudi ploščo v gimnaziji, na kateri naj bi bila vklešana imena vseh kulturnih ljudi, ki so ali hodili v novomeško gimnazijo ali pa bili na njej profesorji. Taka plošča bi ne spominjala samo na velikanski delež, ki ga je dala novomeška gimnazija slovenski kulturi, ampak bi dajala tudi zavest in pobudo za delo sedanji gimnazijski mladini.

Končno bi omenil tudi sam program proslave. Ali ni program preskromen za novomeške prilike? Ali res ni mogoče dobiti kako drugo odsko delo kakor »Ta veseli dan...« ki je bilo igrano v Novem mestu že večkrat in zadnjikrat pred tremi leti. Morda pa bi gledališčniki le našli kako delo, ki bi bilo vredno, da se ga igra za tak odlični jubilej.

Marsikaj drugega bi bilo še možno prirediti za 400-letnico slovenske knjige in prav zato bi bilo prav, kot sem že v začetku omenil, da bi se bilo treba pogovoriti in razmisлити o tej proslavi.

Drežič.

Začutil sem se. »Ne bi bilo dobro, da se vračam domov,« sem menil zaskrbjeno. »Veš nekaj, česar ni smel.«

»Vlekel bom tu, dokler bom mogel, ko pa me ne bodo hoteli odpeljati, si bom dal izrezati kroglo,« so mi kakor iz daljave plale na usesa besede jetnika, ki je končal svojo zgodbo in spet globoko sklonjen, kakor pod težkim bremenom, le še polglasno zase preudarjal svojo mračno bodočnost.

Burne misli so me zanašale v rojstno vas in zadnjo noč, ki je do tistega trenutka nisem hotel in nisem mogel pripoznati za izvršeno dejstvo. Saj je bila proti vsaki pameti. Saj ni mogoče in se bo zato izkazalo, da je vsa stvar drugačna, kakor se vzemirljivje sanje zjutraj razkade v prijazni resničnosti.

Dva dni in eno noč že nisem zatislil očesa. Imel sem vročo glavo in se mi je zdelo, da so bile vse le hude sanje, od katerih se ves motoglav še vedno nisem povsem zdrnil. Ob jetnikovi povesti pa me je prešinilo spoznanje: saj mi Jože Primožič pripoveduje vendar zgodbo ponoči ubitega brata. Tisti strašni perpetuum mobile »zakaj? zakaj? zakaj?...«, ki mi je žagal pamet in me delal blažnega, je očitno ob preprostem jetnikovem odgovoru: »kar tako!«

Neverjetno, nečloveško, pošastno... »kar tako!« Nemara za lovsko trofejo, s katero si bo nepisem Kalabrijec zaslužil mesece dni dopusta. Nepopisna sreča, da vidi tlačen mogočnega kneza Tolonija po dveh, treh, čez celo petih letih v rodovitni Campagni ali starodavni Apuliji spet svoj dom in otroke. Je pač vredna glave neznanega barbara iz novega Ilirika: je vredna, da pogine zanj, ali navni kmet Učjak iz Gorje Stare vasi, ali divji lovec Primožič z Otoka ob Kolpi, ali celo neki

IVO PIRKOVIČ

PRISEGA mrtvemu bratu

umazan kovač Pirkovič, za katerega imajo rimski uradniki vrh vsega še zapisano, da je bil komunist. Saj so njihove glave slavi in mogočnosti Mussolinijevega papeškega večnega mesta prav tako nepotrebne, kot so bile ilirske ali noričanske brez haska za velično Cezarjevega ali Neronevega antičnega Rima.

Takrat me je postalo sram samega sebe, domišljavega šolanega človeka, ki ga je prirodna bistumost preproste fanta naučila modrosti; sram učene vere v razumnost vesoljstva, v katerem da se nič ne zgodi brez pametnega in smotrnega vzroka, »kar tako!«; sram svojega nainevnega prepričanja, da je moral biti doma ponoči vsekakor tragičen nesporazum, ki terja nekega razjasnjevanja in dokazovanja.

Človeka so ubili »kar tako«. In kako so vse natanko preudarili! Tudi bratu Jožetu so zaklicali »avantisti!«, ker streljali v hrbet bežečemu človeku ne terja poguma. Pravzaprav terja od vseh oblik ubijanja še najmanj srčnosti, neznanstvo mrvice srčnosti, ki jo je Stopanijevim vojakom grom lastnih pušk še to vzel, da so se s kraja zločina pognali kot čreda splašanih konj.

»Avantisti!« pa so zaklicali seveda tudi zato, da bi se zgodilo »na begu«. Drama na Kolpi se razlikuje od šentjernejske le v tem, da marešalo iz Metlike ni bil toliko previden, kot centurij Mario Stopani, ki je težko ranjeni žrtvi na tleh pognal

še kroglo v čelo. Napak je bilo le to, da je v nemanjmen razburjenju pozabil, da bi jo moral pravzaprav v tilnik, da bi bilo v skladu z bajko o »begu«, ki jo je centurij rimske legije že navsezgodaj po usodni noči vsejal med vzemirjenje ljudi in jo je tako vpisal tudi župnik Cerkovnik v uradno matično knjigo. Kriv pa je zadrege navsezadnje le vojak, ki je mrtvega stražil in v svoji topoglavosti ni razumel Stopanijeve strogosti, da ni nikogar puščati blizu. Blagi vojak ni slutil, da bo mači, ki jo v svojem sočutju skrivaj spustil k mrtvemu sinu, videla tudi izdajalsko ranico nad očesom in da se bo tako njegova človečnost maščevala nad častjo njegovega starodavnega, večnega, krščanskega in kulturnega Rima nad samodopadljivo antično »virtus romano«.

V vsej naši hiši človeških nadlog in trpljenja je tisti čas nekaj sto ljudi hrepelo po zdravju in pet jih je umiralo in okrog slehernega so tekali zdravnik in strežaji z vsemi iznajdbami sodobnega razuma, boreč se z vsemi telesnimi in moralnimi močmi volje, da bi premagali najneopojljivejšo uničevalko — človeško smrt, ali bednemu človeku podarili vsaj nekaj dni, vsaj nekaj ur čez mero, ki jo je naklonila narava sama. Zdravnik se je mnogo trudil tudi s človekom, za kate rega je za trdno vedel, da mu stoji ob glavi smrt, češ da je zdravnik vojskač, ki mora za človeka bojevati tudi vse očitno izgubljene bitke. Tako so mi govorili in

več vrniti na Angleško. Iz ogrske puste je vdrl v deželo sovražnik in z njim Pavelčevi ustaši.

Takrat se je za ljudi njegove krvi začel križev pot nezasičenega pomanja, trpljenja in iztrebljanja. Na hrbte so jim našli rumene Davidove zvezde (poznaje so jim jih prestavili na rokave) kot samotna znamenja in v oznanilo, da te »nečiste rase« ne varuje nobena postava več, razen one, iz mračnega Jasenovca, ki je kot apokaliptična zver žrl človeške množice Judke in zapuščači domove, se skrivali, si pomarejali imena in obraze in v trumah bežali čez meje, kjer so nanje prežali podkupljivi ustaši in jih kot vodniki in čolnarji na Kolpi lakomno odirali zadnjih ostankov rešenega imetja. Včasih pa se je izvil iz goste noči zamolkel udarac, presunljiv krik in težak pljusk vode in so se udarci vesel pet naglo oddaljevali, če preden je čoln pristal tokraj reke.

V opuščene judovske hiše pa so vdrtali ustaši, odnašali koristne stvari, umetnine in dragocene preproge in spali na naslanjajih po kuhinjah, ker jim je v salonih in spalnicah nevarno spodsodavalo. Tudi Ullmannovi niso čakali, da jim ugrabijo imetje in jih odvlečejo v fabriško smrti, čigar pošastna senca je padala čez vso deželo, od Drave do Drine na novih mejah razčetverjene Srbije. Starjši Ullmann je zginit in se oglasil z varnega v Trstu. Mati je, skrita na cisterjni romunske nafte, pribežala čez mejo s tri sto rešenimi židovci. V Ljubljani pa ji je zlato zaklad lakomno izpulili lastni vojak v črni srcaji in ji v preprič, ki je nastal zaradi toga, ponudil polovico nazarja, če bo molčala. Ko pa mu Judinja tega ni hotela obljubiti, ji je ugrabil vsa in ji o tem napisal »uradno« potrdilo.

Drobtine iz dolenske popotne malhe

Dragi Janez Popotni, pošiljam ti nekaj drobtinice za dolensko malho... Tako mi je te dni pisala znanica iz Koronitke v trebanjskem okraju.

Hudirja, leden sem bil na dopustu, pa se je nabralo doma pisem in dopisnic, da sem jih v enem dopoldnevju komaj prebral. Kam ose me vabijo! Na Črešnjec, da bi pogledal, kda črta imena iz seznama nosečih žena in kdo se masti z mlekom v prahu in z jajci, čeprav ima obojega dovolj doma.

Hodi k nam, hodi! Prijazno pismence družabnih Belokranjcev me je prvo vabilo na pot. Mimo novega mostu v Gotni vasi sem jo pozno popoldne mahnil po veliki cesti čez Gorjance. Prijetno je prihajalo od Trdinovega vrha. Mrak me je zalotil v Bukovčah pri Dolžu.

Jaz sem bog, ti si pa hudič, zato ne boš spal z menoj v postelji! Je kritični inteligenten glas z grgrajočim prizvokom. Čeprav si ti bog in jaz hudič, te bom kresnil, da boš zletel pod posteljo! mu je hudič kolcanjem uljudno odgovarjal hripav kmečki glas.

Pomislil sem na objavljeni konec sveta in jo hotel pobrisati, pa sem zaslišal pomirjajoči glas; menda je bil gospodar zidanice, ki je miril sprta duhova. Ves trd od strahu sem premišljal, kako sta prav na Gorjancih dva večna nasprotnika treča drug na drugega, medtem pa je hrabri posredovalec že prišel iz zidanice in me zagledal.

Nikar ne beži, Janez, saj ni nič hudega! Le gospod župnik in Jože Kastelic iz Vinje vasi sta se ga napila, zdaj pa ne moreta domov in bosta spala na eni postelji. Se bosta že pomirila, ne boj se! Na, piši! Prijaznost hišnega gospodarja mi je bila nonih moči, blizu boga in hudiča pa ni nisem hotel prenočevati.

Knulu sem bil spet na veliki cesti Zarja me je dobila nad Metliko. Osem deset let ni karšibodi, zato sem z veseljem pozdravil metliške gasilce. Na svečani akademiji sem se najokal kakor že dolgo ne, tako žalostne prizore so nam pokazali. Bolj veselo je bilo na Pungartu na veselici. Če bi imel srečo, bi lahko pri srečolovno zadel nemški nož, ki so ga dobili zastoj iz Amerike ali pa zbirko svinec.

Velik gasilski nastop v Črnomlju

V nedeljo 12. julija je privedla Okrajna gasilska zveza v Črnomlju obsežno proslavo, na kateri je sodelovalo 12 gasilskih društev. Pri dopoldanskih vajah je vzbudila posebno pozornost četa pionirjev PGD iz Metlike, ki so spuščali ponesrečenca po vrvi. Vaja je bila prirejena na postlopiju okrajnega odbora. Gasilci iz Tribuša so se postavili z žensko vrsto, ki je z ročno brizgalno napadala gorčiča poslopja v bližini okrajnega magazina. Vaje so bile prirejene v okviru tekmovanja gasilskih društev. Največ točk so dobila gasilska društva Drašiči, Metlika in Črnomelj.

Po vajah je bil zbor vseh čet pred postlopijem OK KPS v Črnomlju, četa iz Drašičev pa je pokazala trodelni napad v suhi vaji. Bratrinski poveljniki Julij Malešič in njegov namestnik Franc Malerič sta po nastopu pozdravila vse pionirje, gasilce in gasilke — vseh je bilo 230, mimohod gasilcev pa so pozdravili predstavniki gasilskih organizacij. Na Gričku se je popoldne obravnavala ogromno Belokranjcev k prosti zabavi. Izkupilek privedite je bil namenjen za napak novega orožja za prostovoljno gasilsko društvo Črnomelj. A. K.

DVORANA V BRSLJNSKEM ZADRŽNEM DOMU JE ODPRTA

V nedeljo, 14. dni pomeje kakor je bilo prvotno dogovorjeno, so v Brsljnu svečano odprli dvorano novega združnega doma. V otvoritvi se je zbralo blizu 400 ljudi. V imenu MLO je pozdravil prebivalce Brsljina in okolice tajnik Franc Zagorec. Sledil je kulturni spored z ljudsko zabavo.

Narod si bo pisal sodbo sam

Vladimir Medijer — DN E V N I K S, drugi del (Nadaljevanje)

Ljubljana je bila v letu 1943 spreminjena v trdnjavo. Italijanska posadka se je povečala na 40.000 mož. Pripeljali so tudi 2000 italijanskih policajev. Pred uradi so zgradili bunkerje, okrog mesta so napeljali bodočo živo; prirejali so blokadne. Vse moške in ženske iz okoljnega mesta so vodili v posebne barake, kjer so jih legitimirali in preiskovali. Mnoge so takoj poslali v taborišča, toda Ljubljane niso ukrotili. Okrog 7500 Ljubljancov so odpeljali v koncentracijska taborišča, na strašno brezdelje v Gonarsu, toda Ljubljana ni klonila. V vsaki ulici, malone v vsaki hiši in podjetju je bil odbran OF. Posebno aktiven je bil VOS — organ OF za varnost in obveščevalno službo. Samo močni podporni prebivalstva se je moral VOS zahvaliti, da je lahko razvijal tako dejavnost, taka junaštva, da se je Ljubljana spremenila v državo v državi. Izvršni odbor OF je imel vsako jutro na svoji mizi celo knjigo poročil VOS o delu sovravnika, in celo vrsto najdragocenejših obvestil. Iz vsake ulice je dobival VOS poročila o sumljivih ljudeh. Nekega jutra je Bevc prebral, da se v tej in tej ulici skriva sumljivi mož. Tisti mož je bil on sam! Tovariši, pri katerem je stanoval, je rekel, naj ne dela ničesar,

nkov, brez katerih ni kruha v mojem delu, vendar — zadel nisem nič, niti glavnika niti pujsa s kravato. Se toliko sreče nisem imel, kakor tisti, ki si je zaradi samega veselja nogo zlomil na beselici Na gasilce pa niso bili jezni metliški gostilničarji! Umazana konkurenca jih je bolela; kaj jih ne bi! Gasilci so sekali vino po 150 din, gostinska podjetja pa ga drobijo »samo« po 180 din. No, na veselici tudi drugih presenečenj ni manjkalo. Pri licitaciji torte je dobil tisti, ki je žrtvoval zanjo tisoč dinarjev, celo figo, drugi za dva kovača po torto. Saj pravim, od sreče je vse odvisno, od poznanstva prav nič.

Dobre volje sem jo naslednje jutro mahnil na Suhor pri Metliki. Zelo so delavni, čast komur čast! V krajevnem čevljarjem podjetju so naredili čiste stodostotne izgube celih 60 tisočakov, v krajevnem šivilskem podjetju pa samo 28 tisočakov. Med najprirednejši je čevljar Musič iz Trnova; po celih 12 delovnih dni napravi na mesec, tako da na dopust sploh ne misli, njegovih šest otrok pa tudi izhaja brez otroških doklad... V kmečki zadrugi sem se lepo pripravil za strubo belega kruha. Vajenka v trgovini je namreč oznanila, da bo krajevni odbor kmetom vso pšenico odvezel, samo da bodo na krajevnem odboru jedli bel kruh. Če jo bodo iz 14 vasi pobrali, jo trije ljudje na KLO že ne bodo mogli pojediti. Odbornikov pa tako ni na seje.

Hudo me je dajala žeja na cesti v

V nedeljo bodo pri Sv. Roku odkrili spomenik borcem in žrtvam

V nedeljo, 19. avgusta, bo krajevna Zveza borcev iz Smihela pri Novem mestu ob devetih dopoldne slavnostno odkrila spomenik padlim borcem in žrtvam fašizma pri Sv. Roku nad Poganci. Po svečanosti bo pri Mrvarju na Hribu partizanski miting.

IZPRED SODIŠČA

ZA ORGANA UDV SE JE IZDAJAL

Frane Sašek iz Pristave pri Orhovcih se je v zadnjem času preživljal s priložnostnim delom. Stalna zaposlitev mu je smrdela, zato se je odločil za neduhovit obisk zdravilišča v Smarjeških toplicah. 8. junija je prišel oborožen s pištolo v Smarješke toplice, kjer se je izdaljal upravniku zdravilišča Josipu Petanu in drugim osebam za organa UDV, kateri išče nekega poobelega dezerterja. Zahteval je od upravnika hotela, da mu pokaže goste po sobah ter pozval nekega neznanega gosta, ki je izlival v sobo, naj mu pokaže osebno legitimacijo, pri čemer je proti njemu naperil pištolo. Sašek je s tem zakrivil kazensko dejanje proti javnemu redu in pravnemu prometu. Sašek je dokazoval svojo »kazaljivo« tudi s tem, da je razkazoval svojo pištolo že v Kromonju, pri večerji v hotelu, ki je izlival v položju samokres na mizo ter se nasilno obnašal do oseba v zdravilišču. Sašek je bil že leta 1949 kaznovan zaradi telesnih poškodb na 18 mesecev odvzema prostosti s prisilnim delom in je zadnji kazni prestal šele leto in aprila. Prva kazna pa ga ni prav nič poboljšala. V nočnih urah je nadgledoval upravnik in goste v zdravilišču, hkrati pa je svojim nastopom skušal omaljšati ugled UDV. Sodišče ga je obsodilo na 1 leto in 6 mesecev zapora.

HRASTAR JE DOBIL ZA UROJ SVAKINJE 9 LET STROGEGA ZAKORA

Grd zločin je letos 18. junija razburil daljno okolico Stare vasi pri Zagradu. 46-letni Mihael Hrastar, kmečki delavec, je na posesivstvu svojega brata Antona po prepiranju s svakinjo Julijano Hrastar vzel sekuro in z njo večkrat udaril svakinjo po glavi, tako da se je udaril v zgornji del glave in zaradi pretresa možganov in notranjih krvavitve čez 7 ur umrla.

Pri Hrastarjevih so bili prepripi na dnevnem redu. Mihael Hrastar, ki je delal na bratovem posesivstvu, se je zaradi dednega deleža neprestano prepiral in že celo tožaril, vendar pa proti bratu v tožbi ni uspel. Glavni prepripi pa so bili med njim in pokojno svakinjo, ki se nista mogla trpeti. Prepripi je običajno začela pokojna Julijana, ki je hotela, da bi se delalo po njenih navodilih, Mihael Hrastar pa je delal raje po svoji glavi. Čeprav je bil dober delavec, pa je prerad

Trnova. Brisal sem potno čelo in razvijal učene misli o pasji vročini, pa zagledam ob robu ceste pravo pasjo mrcino, široko iztegnjeno. Morda se je potuhnil, zlomek, da bi mi umiril že tako prekrateke hlače, sem tuhtal in gledal za kamnom, vendar mrcina se ni ganila. Ugotovil sem, da je žival končala pasje žiljenje. Ko sem se vračal skozi vas, je nekdo izmed usmiljenih Trnovcev potegnil pokojnika iz sonca v senco čez cesto, da mu ne bi bilo vroče. Pokop še ni bil določen, ker ni še prišla celotna mušja komisija.

V Metliko me lep čas ne bo, sem sklenil nato, ko sem jo po ovinkih mahal v Gradac. Oni dan so nesrečnega pomočnika tovariši iz čevljarške delavnice prav usmiljeno potenkoli v hladno vodo, seveda kar obledenega; revež se ga je nakuhal, pa so mu pomagali k sapli. V Gradacu sem prebral reklamo za kino predstavo:

KINO GRADAC DNES 3. 8. 1951 v dvorani ZVEČER KINO predstava ENGLEŠKI FILEM!

Vtknil sem vabilo v torbo in jo ubral v Črnomelj. Ustavil sem se na odcepu ceste proti Svobitniku v bližini tovarne učil in železnicarne ter si dobrodu gledal velik kup kamenja zrušene škarpe pod Drazumeritovo odn. Pezdričeno hišo. Kdo ga bo odstranil, kdo bo odgovarjal za nesrečo, ki bi se lahko na tem kupu kamenja zgodila? Ničče mi ni odgovoril. Odpravil sem se na postajo, od tam pa v Trebnje.

Na nos na vrat sem odhitel v Sela Šumberk. Kjer je kaj dobrega, tam me ne manjka. Nisem bil razočaran. Tri dni sem se z drugimi vred mastil s pečeniškimi piškami in raznimi pozemskimi dobrotami, ki jih je na kupe ostalo od svečane zlatočastne slavnosti. Plačal nisem nič, saj so dobri vaščani vse podarili. Skoraj sem jim zavidal, koliko dobrot premorejo. Prav gotovo bodo tisto malenkost obvezne oddaje mimogrede odrinili, sem si ob slovesu mislil in odhitel nazaj v Trebnje. Od tam pa prihodnjati... Janez Popotni.

UKRADENA DRVA SO MU PRINESLA MESEČ DNI ZAPORA

Pred okrajnim sodiščem v Novem mestu se je konec junija zagovarjal zaradi tatvine 8 in pol kubnih metrov bukovih drv upokojeni železničar Jože Padovan iz Novega mesta. Od januarja do maja 1951 si je nanosil z nakladalne rampe pri železniški postaji skladovno drvo, lasti Lesno industrijskega podjetja, v vrednosti nekaj nad 10.000 dinarjev. Obtoženec je priznal, da je z nosil domov 4 metre drv, 13. maja ga je ob treh zjutraj zasačil militenik, ki je bil s kolesom na uradni poti, kako je nesel z rampe dvoje metrskih polen domov in se nato vrnil se po eno poleno. — Okrajno sodišče je zato obsodilo Padovana na 300 dni denarne kazni in na vrnitev ukradenih drv. Javni tožilec pa se je proti sodbi okrajnega sodišča pritožil. Okrajno sodišče v Novem mestu je pritožbi javnega tožileca ugodilo in izpremenilo izrečeno kazni Padovanu na en mesec zapora.

Obtoženec je uboj priznal, zagovarjal pa se je s tem, da je bil zaradi zmerjanja in groženj z grabljami, s katerimi je svakinja baje mahalja proti njemu, tako zmeden, da je »kar zamahnil proti njej s sekuro«. Sodišče mu zagovora seveda ni moglo štet v dobro, ker je znano, da je Hrastar napadalne narave in da je svoječasno tudi brata Antona napadel s sekuro in mu poškodoval gornjo ustnico. Obtoženec tudi ni mogel dokazati silobrana, ker je v času preprija stal na vrhu stopnice in je nato šel po sekuro na dvorišče. Zato ga je senat okrajnega sodišča 31. julija obsodil na 9 let strogega zapora.

UKRADENA DRVA SO MU PRINESLA MESEČ DNI ZAPORA

Pred okrajnim sodiščem v Novem mestu se je konec junija zagovarjal zaradi tatvine 8 in pol kubnih metrov bukovih drv upokojeni železničar Jože Padovan iz Novega mesta. Od januarja do maja 1951 si je nanosil z nakladalne rampe pri železniški postaji skladovno drvo, lasti Lesno industrijskega podjetja, v vrednosti nekaj nad 10.000 dinarjev. Obtoženec je priznal, da je z nosil domov 4 metre drv, 13. maja ga je ob treh zjutraj zasačil militenik, ki je bil s kolesom na uradni poti, kako je nesel z rampe dvoje metrskih polen domov in se nato vrnil se po eno poleno. — Okrajno sodišče je zato obsodilo Padovana na 300 dni denarne kazni in na vrnitev ukradenih drv. Javni tožilec pa se je proti sodbi okrajnega sodišča pritožil. Okrajno sodišče v Novem mestu je pritožbi javnega tožileca ugodilo in izpremenilo izrečeno kazni Padovanu na en mesec zapora.

patorju. Na podlagi tega zakona je VOS izvrševal smrtno obsodbe. Pri tem so bila storjena junaštva, kakršnih svet še ne pomni. Možna so bila samo zato, ker je imela OF v množično močno oporo.

Eden izmed stebrov italijanske policije je bil policijski komisar Polak, ki je bil hkrati v službi Gestapa in Italijanov in ki je organiziral svojo obveščevalno mrežo. Prav tako je vzdrževal zveze med policijo in belogardisti. Ni se ganil nikamor iz mestnega središča. Z revolverjem v žepu se je izprehajal po ljubljanskih ulicah. Včasih je šel v Tivoli, ljubljanski park, kjer se je sprehajal v neposredni bližini straže. V začetku januarja 1942 sta se sprehajala po Tivoliju dva »elegantna gospoda«. Previdni Polak je imel pripravljeno revolver. Tovariša pa sta bila urneša, in preden je izdajalec le enkrat ustrelil, je bilo opravljeno z njim. Organa VOS sta mu vzela revolver in izginila brez sledu, preden so se Italijani zavedli, kaj se je zgodilo.

Eno največjih junaštev je justifikacija industrijskega Avgusta Praprotnika, ki je organiziral obveščevalno službo za Italijane in na čigar predlog je italijanska komanda blokerala Ljubljano. Narodno sodišče OF ga je obsodilo na smrt in to mu je bilo znano. Zato se je gibal v najožjem središču mesta, vedno v spremstvu agenta. V začetku februarja 1942 je stopil Praprotnik v bife, dvajset metrov od sodnega poslopja, pred katerim je bilo blizu sto oboroženih Italijanov. Naši tovariši so se pripeljali z avtom pred bife, neki tovariši je ostal zunaj in kril umik, dva

Gibanje prebivalstva

V okraju Novo mesto: V juliju se je rodilo 92 otrok, od tega 52 dekčev in 40 deklic, ter 4 mrtvorojeni. 11 dekček in 3 deklice; porok je bilo 13. Umrlo pa je 37 oseb (18 žensk in 24 moških).

Poročili so se: Student Bižal Milan iz Kočevja in študentka Colarič Miroslava iz Novega mesta. Delavec Brajdič Jože in delavka Grubič Marija, oba iz Smihela pri Novem mestu. Nomoščenec Mihajl Milivoj iz Ljubljane in hči kmeta Zefran Terezija iz Smihela pri N. m. Gradbeni tehnik Novak Božidar in Pečar Ivanka, oba iz Novega mesta. Kmečki sin Hočevar Miran iz Bučke in hči kmeta Rifelj Marija iz Ločne. Sofer Kikelj Jože in hči kmeta Ljubli Ana, oba iz Smihela pri N. m. Sofer Vais Franc in trg. pom. Lesar Marija, oba iz Novega mesta. Nomoščenec Gričar Ivan iz St. Jerneja in trg. pom. Tomar Pavlina iz Smarja. Mizarški pomočnik Dusear Alojzij iz St. Jerneja in kmetica Venclj Franeška iz Smarja. Kmet Kos Alojzij in upravniška pošta Fabiani Rozalija, oba iz Smarjete. Delavec Vlahsek Franjo iz Straže in natarčarica Murn Amalija iz Podturna. Logar Sečen Silvester iz Podturna in hči kmeta Lavrič roj. Darovec iz Straže. Zidar Povše Franc in kmetica Novak Neža, oba iz Uršnih sel. — Čestitamo!

Umrli so: Jeršek Jožefa, 77 let, iz Brusnic. Turk Anton, 83 let, iz Dolže. Luzar Franc, 53 let, iz Gabrja. Boltes Janez, 70 let, iz Gabrja. Hogler Ana, 42 let, iz Bučne vasi. Simonič Janez, 50 let, iz Stranske vasi. Plut Rozalija, 58 let, iz Črešnjic. Adamič Veloslav, 56 let, iz Ljubljane. Kisej Anton, 44 let, iz Sv. Križa pri Litiji. Spehar Peter, 78 let, iz Dragutova. Silme Jože, 54 let, iz Smarja. Kirar Marija, 76 let, iz Smarjete. Mišica Neža, 68 let, iz Talčjega vrha. Ravnik Ivan, 60 let, iz St. Jurja. Fakin Maki, 47 let, iz Ljubljane. Zabkar Karolina, 71 let, iz Novega mesta. Potek Janko, 54 let, iz Češnjice. Bukovec Janez, 65 let, iz Podgrada. Čuk, 1 dan, iz Prednje Zunančičevega. 75 let, iz Smolenje vasi. Kirn Ivana, 61 let, iz Smolenje vasi. Sašek Anton, 39 let, iz Stopič. Može Franc, 96 let, iz Stopič. Erjavc Terezija, 74 let, iz Orehovice. Pirnar Neža, 49 let, iz Prekopa. Goršek Ursula, 72 let, iz St. Jerneja. Gvalber Kristina, 46 let, iz Zameškega. Slak Terezija, 23 let, iz Globodola. Pene Janez, 89 let, iz Karteljevega. Lokar Franc, 72 let, iz Karteljevega. Kužnik Jože, 58 let, iz Mirne peči. Zagar Avgust, 43 let, iz St. Jurja. Rifelj Rudolf, 6 let, iz St. Petra.

V okraju Črnomelj: V juliju je bilo rojenih 41 otrok, porok je bilo 7. umrlo pa je 21 oseb (7 žensk in 14 moških).

Poročili so se: Uslužbenec Virant Alojz iz Gradaca in Jakljevič Antonija iz Rosalnice. Kmet Panjan Peter in poljedelka Sveveti Angela, oba iz Starega trga. Uslužbenec Zunič Rudolf iz Loke pri Črnomlju in poljska delavka Vrbanič Mariča iz Tribuša. Oficir JA Pašič Edvard. Novgovič Srbija, in gosposinja Gašičeva Ljubica. Daruvar, Lr. Hrvaška. Oficir JA Mitlič Miroslav iz Šibenika in posestnica Novak Marija iz Loke. Uslužbenec Prešeren Anton in medicinska sestričaršič Marija, oba iz Kočevja pri Črnomlju. Godini delavec Bokan Henrik in delavka Kovar Terezija, oba iz Črnomlja. — Čestitamo!

Umrli so: Derzanc Jakob, 64 let, iz Maline. Jakša Jože, 79 let, iz Maline. Zajc Franc, 70 let, iz Črnomlja. Skofljanc Alojz, 67 let, iz Kotta. Rauh Ana, 80 let, iz Smetla. Žugelj Martin, 77 let, iz Drašičev. Fux Feliks, 73 let, iz Metlike. Barle Konrad 76 let, iz Metlike. Plut Bara, 77 let, iz Metlike. Lamut Marija, 80 let, iz Metlike. Šterk Katarina, 83 let, Predgrad. Fugina Jože, 41 let, iz Deskove vasi. Petek Barbara, 38 let, iz Tribuša. Banar Marija, 48 let, iz Doblič. Šterk Anton, 42 let, iz Loke. Klöbner Katarina, 85 let, iz Loke. Jovič Milan, 1 dan, Cerkevšče. Pažič Stanislav, 3 dni, Grblje. Pantič Janez, 2 dni, iz Grblje. Kajin Jože, 78 let, iz Vinice. Babič Vesko, 23 let, iz Črnomlja.

Ne teden dni — vse leto naj velja naša skrb materam in otrokom!

Pismo s Čateža

Ne moremo se ponašati, da je bilo naše delo v Tednu matere in otroka posebno vidno in izrazito, čeprav smo letošnji praznik mater in otrok tudi na Čatežu proslavili z obdarovanjem, izleti z drugimi — našim prilikam in sredstvom primernimi — prireditvami.

Naša skrb pa ne sme biti vezana le na teh osem dni, temveč mora trajati vse leto, kajti vsak dan je treba pomagati, svetovati in vzgajati. In tako pri nas delamo. Ne sicer v javnih govorih in posplošeni materialni pomoči, ki včasih ni niti nujna in kot taka tudi ni zaželjena, pač pa posamezno od človeka do človeka. Neredki primeri v praksi pri obiskih žena in mater so pokazali, koliko bolj je od vseh daril dobrodošla tovariška beseda, pameten nasvet in pravilno usmerjanje ob raznih prilikah. V življenju žene in matere so razpajta, ki zahtevajo smotrnega kazipota in razumnega svetovalca. Dekle, ki v mučni dvomih išče steze življenja, mlada noseča žena, ki jo je treba napotiti v posvetovalnico, odvedela mati, ki potrebuje smernic za svoj številni zarod, žena, ki zaradi malenkosti živi v nesoglasju z možem, pa sama ne najde izhoda, lašča, ki ji ne prija razmerje s snaho, gosposinja, ki ji je trenutno pošel drobit, mlada mati, ki je obupana nad krčevostjo svojega dojenčka in zopet druga, ki ji napol odrasli nepridipravi povzročajo pregrevanje pri vzgoji, pa še tiste, ki se ne znajo poslužiti ugodnosti, ki jim jih nudi skrbnost države — in se to in ono, kar prinaša življenje, pa se v svoji pestri raznoterosti našleti ne da. Tu in še marsikje je treba pomagati.

Delovno področje v prid matere in otroka je obširno, zato se ne da urediti v enem samem tednu. Vse leto naj zato velja naša skrb materam in otrokom!

Ivana Miklič, obiskovalka

lija, 58 let, iz Črešnjic. Adamič Veloslav, 56 let, iz Ljubljane. Kisej Anton, 44 let, iz Sv. Križa pri Litiji. Spehar Peter, 78 let, iz Dragutova. Silme Jože, 54 let, iz Smarja. Kirar Marija, 76 let, iz Smarjete. Mišica Neža, 68 let, iz Talčjega vrha. Ravnik Ivan, 60 let, iz St. Jurja. Fakin Maki, 47 let, iz Ljubljane. Zabkar Karolina, 71 let, iz Novega mesta. Potek Janko, 54 let, iz Češnjice. Bukovec Janez, 65 let, iz Podgrada. Čuk, 1 dan, iz Prednje Zunančičevega. 75 let, iz Smolenje vasi. Kirn Ivana, 61 let, iz Smolenje vasi. Sašek Anton, 39 let, iz Stopič. Može Franc, 96 let, iz Stopič. Erjavc Terezija, 74 let, iz Orehovice. Pirnar Neža, 49 let, iz Prekopa. Goršek Ursula, 72 let, iz St. Jerneja. Gvalber Kristina, 46 let, iz Zameškega. Slak Terezija, 23 let, iz Globodola. Pene Janez, 89 let, iz Karteljevega. Lokar Franc, 72 let, iz Karteljevega. Kužnik Jože, 58 let, iz Mirne peči. Zagar Avgust, 43 let, iz St. Jurja. Rifelj Rudolf, 6 let, iz St. Petra.

V okraju Črnomelj: V juliju je bilo rojenih 41 otrok, porok je bilo 7. umrlo pa je 21 oseb (7 žensk in 14 moških).

Poročili so se: Uslužbenec Virant Alojz iz Gradaca in Jakljevič Antonija iz Rosalnice. Kmet Panjan Peter in poljedelka Sveveti Angela, oba iz Starega trga. Uslužbenec Zunič Rudolf iz Loke pri Črnomlju in poljska delavka Vrbanič Mariča iz Tribuša. Oficir JA Pašič Edvard. Novgovič Srbija, in gosposinja Gašičeva Ljubica. Daruvar, Lr. Hrvaška. Oficir JA Mitlič Miroslav iz Šibenika in posestnica Novak Marija iz Loke. Uslužbenec Prešeren Anton in medicinska sestričaršič Marija, oba iz Kočevja pri Črnomlju. Godini delavec Bokan Henrik in delavka Kovar Terezija, oba iz Črnomlja. — Čestitamo!

Umrli so: Derzanc Jakob, 64 let, iz Maline. Jakša Jože, 79 let, iz Maline. Zajc Franc, 70 let, iz Črnomlja. Skofljanc Alojz, 67 let, iz Kotta. Rauh Ana, 80 let, iz Smetla. Žugelj Martin, 77 let, iz Drašičev. Fux Feliks, 73 let, iz Metlike. Barle Konrad 76 let, iz Metlike. Plut Bara, 77 let, iz Metlike. Lamut Marija, 80 let, iz Metlike. Šterk Katarina, 83 let, Predgrad. Fugina Jože, 41 let, iz Deskove vasi. Petek Barbara, 38 let, iz Tribuša. Banar Marija, 48 let, iz Doblič. Šterk Anton, 42 let, iz Loke. Klöbner Katarina, 85 let, iz Loke. Jovič Milan, 1 dan, Cerkevšče. Pažič Stanislav, 3 dni, Grblje. Pantič Janez, 2 dni, iz Grblje. Kajin Jože, 78 let, iz Vinice. Babič Vesko, 23 let, iz Črnomlja.

Sportne vesti iz Črnomlja

V nedeljo 12. avgusta je bila v Črnomlju nogometna tekma med bivšimi igralci nogometnega društva SK Bela krajina in fizik. društvom »Rudar« iz Črnomlja. Neodločen rezultat 1:1 (1:0) je za mlade igralce Rudarja lep uspeh. Staro moštvo SKB se lahko zahvali spretnosti vratarja, da ni igre izgubilo. Čeprav moštvo SKB ni igralo že več kakor deset let, pa je pokazalo vendar zanimivo izro. — Izkupilek je bil oddan blagajni »Rudarja« za nabavo nove žoge in ostalih potrebnih mladega kluba. A. K.

Kino

KINO MLO NOVO MESTO Od 17. do 23. avgusta: Ameriški barvni film: »Ples na vodi«. Od 24. do 27. avgusta: Ameriški film: »Morski volk«.

Oglas

PRALNICA IN CISTILNICA MLO Novo mesto sporoča, da od 16. do 30. septembra 1951 ne bo sprejemala in ne izdajala oblik in perila.

Urešja uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gušnik — Nastav. uredništva in uprave: Novo mesto. Kapucinski trg 3 — Poštai predal 33 — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu. številka 616-190322 1 — Četrletna naročnina 75 din polletna 150 din, celoletna 300 din. — Naročnina se plačuje vnaprej — Tiska tiskarna »Ljudske pravice« v Ljubljani.

NAROČITE DOLENJSKI LIST SORODNIKOM, ZNANECIM IN PRIJATELJEM, ki služi o vojaški rok NAROČITE DOLENJSKI LIST SORODNIKOM IN ZNANECIM, ki živijo v inozemstvu IZSEJENCI VAM BODO HVALEZNI ZA NOVICE IZ DOMAČIH KRAJEV.